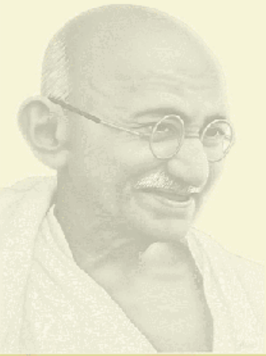

8

മഹാത്മാഗാന്ധിയുടെ സാമ്പത്തികദർശനങ്ങൾ

Q8T1M2

പ്രധാനാശയങ്ങൾ

- സാമ്പത്തികശാസ്ത്രത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനതത്വങ്ങൾ
- ഗാന്ധിയൻ സാമ്പത്തികശാസ്ത്ര ചിന്തകളുടെ ഉറവിടങ്ങൾ
- ഗാന്ധിജിയുടെ പ്രധാനപ്പെട്ട സാമ്പത്തികാശയങ്ങൾ
  - സാമ്പത്തികശാസ്ത്രവും നീതിശാസ്ത്രവും
  - ലളിതജീവിതവും ഉയർന്ന ചിന്തയും
  - ബ്രഡ് ലേബർ (ആഹാരത്തിനായുള്ള അധ്വാനം)
  - സ്വദേശി
  - ഖാദിയും ഗ്രാമവ്യവസായവും
  - സാമ്പത്തികസമത്വം
  - യന്ത്രവൽക്കരണവും നഗരവൽക്കരണവും
  - വികേന്ദ്രീകരണം
  - ട്രസ്റ്റീഷിപ്പ്
- വിനോബഭാവെ, ജെ.സി.കുമരപ്പ, ഇ.എഫ്.ഷുമാക്കർ എന്നിവരുടെ ഗാന്ധിയൻ സാമ്പത്തികചിന്തകളിലുള്ള സംഭാവനകൾ

സാമ്പത്തികശാസ്ത്രത്തിലെ പൊതുവായ ചില ആശയങ്ങളാണ് ഈ അധ്യായത്തിൽ ആദ്യം പരാമർശിക്കുന്നത്. ഗാന്ധിജിയുടെ സാമ്പത്തികശാസ്ത്രചിന്തകൾ ശരിയാംവിധം മനസ്സിലാക്കാൻ ഇത് അത്യാവശ്യമാണ്. ഗാന്ധിജിയുടെ പ്രധാന സാമ്പത്തികശാസ്ത്രചിന്തകളും വിനോബഭാവെ, ജെ.സി. കുമരപ്പ, ഇ.എഫ്. ഷുമാക്കർ എന്നിവരുടെ ആശയങ്ങളും വിശദീകരിക്കുന്നു.

1. സാമ്പത്തികശാസ്ത്രം

സാമ്പത്തികശാസ്ത്രത്തെപ്പറ്റി പൊതുവായ ചില കാര്യങ്ങൾ മുമ്പ് നിങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കിയിട്ടുണ്ടല്ലോ. അവ താഴെത്തന്നിരിക്കുന്ന സ്ഥലത്ത് എഴുതുക. തുടർന്ന് അവ നിങ്ങളുടെ ഗ്രൂപ്പിൽ ചർച്ചചെയ്യുക.

- പണം
- വില
- ബാങ്ക്
- ....
- ....
- ....

ഈ സങ്കൽപ്പങ്ങളെല്ലാം തന്നെ നമ്മുടെ ദൈനംദിന ജീവിതത്തിൽ നേരിട്ടോ അല്ലാതെയോ ബന്ധപ്പെട്ടവയാണ്. അതുകൊണ്ട് കുറേക്കൂടി ആഴത്തിൽ നമുക്ക് സാമ്പത്തികശാസ്ത്രത്തെ മനസ്സിലാക്കാം. സമ്പത്തെന്നു പറയുമ്പോൾ എന്തൊക്കെ കാര്യങ്ങളാണ് നമ്മുടെ മനസ്സിൽ കടന്നുവരുന്നത്?

താഴെ തന്നിരിക്കുന്ന ഓരോ പട്ടികയും ശീർഷകത്തിന് അനുസൃതമായ രീതിയിൽ പൂരിപ്പിക്കുക.

സമ്പത്ത്	ക്ഷേമം	ദൗർലഭ്യം	വളർച്ചയും വികസനവും
• ഭൂമി	• സ്കോളർഷിപ്പുകൾ	• പ്രത്യേകതരം മരുന്നുകൾ	• പുതിയ പാലങ്ങൾ
•	•	•	•
•	•	•	•
•	•	•	•

സമ്പത്ത്, ക്ഷേമം, ദൗർലഭ്യം, വളർച്ചയും വികസനവും എന്നിങ്ങനെ ശീർഷകങ്ങളിലായി സാമ്പത്തികശാസ്ത്രത്തെ നമുക്കു മനസ്സിലാക്കാം.

ആധുനിക സാമ്പത്തികശാസ്ത്രത്തിന്റെ പിതാവായ ആഡം സ്മിത്ത് (1723-1790)"ദേശസമ്പത്തിന്റെ സ്വഭാവത്തിലേക്കും കാരണങ്ങളിലേക്കുമുള്ള അന്വേഷണം" (An inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations) എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ സമ്പത്തിന്റെ ശാസ്ത്രമാണ് സാമ്പത്തികശാസ്ത്രമെന്നു നിർവചിച്ചു. സാമ്പത്തികശാസ്ത്രത്തിന്റെ ഈ ആദ്യ നിർവചനത്തിൽ സമ്പത്തിനു കൂടുതൽ പ്രാധാന്യം നൽകുന്നു. ഡേവിഡ് റിക്കാഡോയും ജെ.എസ്. മില്ലും തോമസ് റോബർട്ട് മാൽത്തൂസും ജെ.ബി. സേയും ഉൾപ്പെട്ട ക്ലാസിക്കൽ സാമ്പത്തികശാസ്ത്ര ചിന്താധാരയുടെ നേതാവാണ് ആഡം സ്മിത്ത്. എന്നാൽ സാമ്പത്തികശാസ്ത്രത്തിന്റെ വളർച്ചയോടുകൂടി ഈ സിദ്ധാന്തം ചോദ്യംചെയ്യപ്പെട്ടു തുടങ്ങി.

നമുക്ക് അറിയാം

ആഡം സ്മിത്ത് (1723 - 1790) രാഷ്ട്രീയ സമ്പദ്ശാസ്ത്രത്തിന്റെയും ധർമതത്ത്വശാസ്ത്രത്തിന്റെയും ആചാര്യനായ സ്കോട്ടിഷ് ചിന്തകനാണ് ആഡം സ്മിത്ത്. സ്കോട്ടിഷ് നവോത്ഥാനത്തിലെ നായകരിൽ ഒരാളാണ് അദ്ദേഹം. ഗ്ലാസ്ഗോ സർവകലാശാലയിലെ (യു.കെ) പ്രഫസറായിരുന്ന ആഡം സ്മിത്തിന്റെ പ്രധാന കൃതികൾ: തിയറി ഓഫ് മോറൽ സെന്റിമെന്റ്സ് (1759), ആൻ ഇൻക്വയറി ഇൻടു ദി നേച്ചർ ആന്റ് കോസസ് ഓഫ് ദ വെൽത്ത് ഓഫ് നേഷൻസ് (1776)

നിങ്ങളുടെ ജീവിതത്തിൽ സമ്പത്ത് മാത്രമാണോ ക്ഷേമവും പുരോഗതിയും ഉറപ്പുവരുത്തുന്നത്?

സാമ്പത്തികശാസ്ത്രം സമ്പത്തിന്റെ ശാസ്ത്രമല്ല, മനുഷ്യന്റെ ക്ഷേമത്തെ കുറിച്ചുള്ളതാണെന്ന് ആൽഫ്രഡ് മാർഷൽ (1842-1924) നിർവചിച്ചു. 1890 ൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ച 'സാമ്പത്തികശാസ്ത്രത്തിന്റെ തത്ത്വങ്ങൾ' (Pinciples of Economics) എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിലാണ് മാർഷൽ തന്റെ നിർവചനം അവതരിപ്പിച്ചത്.

ആൽഫ്രഡ് മാർഷലിന്റെ സാമ്പത്തികശാസ്ത്ര നിർവചനം

- മനുഷ്യന്റെ സാധാരണജീവിതത്തെക്കുറിച്ചുള്ള പഠനമാണ് സാമ്പത്തികശാസ്ത്രം.
- വ്യക്തിഗതമായും സാമൂഹികമായും മനുഷ്യൻ നടത്തുന്ന എല്ലാ പ്രവർത്തനങ്ങളും അവന്റെ ക്ഷേമത്തിനുവേണ്ടി ഭൗതികവസ്തുക്കൾ നേടുന്നതിനും ഉപയോഗിക്കുന്നതിനുമുള്ളതാണ്.
- സമ്പത്തിനെക്കുറിച്ചുള്ള പഠനമാണെങ്കിലും അതിലെല്ലാമുപരി ഇത് മനുഷ്യനെക്കുറിച്ചുള്ള പഠനംതന്നെയാണ്.

കാലക്രമേണ ഈ സിദ്ധാന്തവും ചോദ്യംചെയ്യപ്പെട്ടുതുടങ്ങി.

നിങ്ങളുടെ കൈവശമുള്ള പണംകൊണ്ട് നിങ്ങളുടെ എല്ലാ ആവശ്യങ്ങളും നിറവേറ്റാൻ കഴിയുമോ? എന്തുകൊണ്ടാണ് നിങ്ങളുടെ ചില ആഗ്രഹങ്ങൾ നിങ്ങൾ മാറ്റിവയ്ക്കുന്നത്?

മനുഷ്യന്റെ അനന്തമായ ആഗ്രഹങ്ങൾ പരിമിതമായ വിഭവങ്ങൾ കൊണ്ട് എങ്ങനെയാണ് നിറവേറ്റുന്നതെന്ന് വിശദമാക്കുന്നതാണ് സാമ്പത്തികശാസ്ത്രമെന്ന് ലയണൽ റോബിൻസ് പറഞ്ഞു. വിഭവങ്ങൾക്ക് ശോഷണം സംഭവിക്കുമ്പോൾ എങ്ങനെ ആവശ്യമുള്ളത് തിരഞ്ഞെടുക്കാം എന്നുള്ളതിന്റെ ശാസ്ത്രമാണതെന്ന് അദ്ദേഹം നിരീക്ഷിച്ചു.

1931 ൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ച 'സാമ്പത്തികശാസ്ത്രത്തിന്റെ സ്വഭാവവും പ്രാധാന്യവും' (Nature and Significance of Economics) എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിലാണ് ലയണൽ റോബിൻസ് ഈ നിർവചനം അവതരിപ്പിച്ചത്.

നമുക്ക് അറിയാം

ആവശ്യങ്ങളും വിവിധതരത്തിൽ ഉപയോഗപ്പെടുത്താവുന്ന ദുർലഭങ്ങളായ വിഭവങ്ങളും തമ്മിലുള്ള ബന്ധമെന്ന നിലയ്ക്ക് മനുഷ്യന്റെ പെരുമാറ്റത്തെക്കുറിച്ചു പഠിക്കുന്ന ശാസ്ത്രമാണ് സാമ്പത്തികശാസ്ത്രം. – *എൽ. റോബിൻസ്*

- *മനുഷ്യന്റെ ആവശ്യങ്ങൾ എണ്ണമറ്റവയാണ്. അവ നിറവേറ്റുന്നതിനുള്ള വിഭവങ്ങൾ പരിമിതവും.*
- *പരിമിതമായ വിഭവങ്ങൾ വിവിധ ആവശ്യങ്ങൾക്കുപയോഗിക്കാവുന്നവയാണ്.*
- *വിഭവങ്ങൾ പരിമിതമായതിനാൽ തന്റെ ആവശ്യങ്ങളിൽ പ്രധാനപ്പെട്ടവ തിരഞ്ഞെടുക്കാൻ മനുഷ്യൻ നിർബന്ധിതനാകുന്നു.*

ഈ നിർവചനവും പലകാരണങ്ങളാൽ ചോദ്യംചെയ്യപ്പെട്ടു. ദുർലഭമായ വിഭവങ്ങൾ വർധിപ്പിക്കുന്നതിലൂടെയും വികസിപ്പിക്കുന്നതിലൂടെയും മനുഷ്യന്റെ വർധിത ആവശ്യങ്ങൾ തൃപ്തിപ്പെടുത്താൻ കഴിയുമെന്നു ചില സാമ്പത്തികശാസ്ത്രജ്ഞർ വാദിച്ചു.

നമുക്ക് അറിയാം

വളർച്ചയിലും വികസനത്തിലും അധിഷ്ഠിതമായ നിർവചനം

പോൾ എ. സാമുവൽസൺ പറഞ്ഞു: "വ്യക്തികളോ സമൂഹങ്ങളോ പണം ഉപയോഗിച്ചും അല്ലാതെയും ദുർലഭങ്ങളും വിവിധ ആവശ്യങ്ങൾക്കുപയോഗിക്കുന്നവയുമായ ഉൽപ്പാദനവിഭവങ്ങൾ എങ്ങനെ വിനിയോഗിച്ച് കാലാനുസൃതമായി വിവിധ വസ്തുക്കൾ ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കാമെന്നും അവ വ്യക്തികൾക്കും സമൂഹങ്ങൾക്കും വർത്തമാനകാലത്തും ഭാവിയിലുമുള്ള ഉപഭോഗത്തിനായി എങ്ങനെ വിതരണം ചെയ്യാമെന്നും പ്രതിപാദിക്കുന്ന ശാസ്ത്രമാണ് സാമ്പത്തികശാസ്ത്രം." എങ്ങനെ ദേശീയവരുമാനം വർധിപ്പിക്കാമെന്നും അവ എങ്ങനെയാണ് സമൂഹത്തിലെ തൊഴിലുകൾ നിർണയിക്കുന്നതെന്നുമുള്ള അന്വേഷണമാണ് ജെ.എം. കെയ്ൻസിന്റെ (1883-1946) അന്വേഷണത്തിൽ സാമ്പത്തികശാസ്ത്രം നിർവഹിക്കുന്നത്.

വളർച്ചയിലും വികസനത്തിലും അധിഷ്ഠിതമായ സാമ്പത്തികശാസ്ത്രമാണ് പൊതുവെ സ്വീകരിക്കപ്പെട്ടത്. അതിന്റെ പ്രധാന സവിശേഷതകൾ ഇവയാണ്.

- പരിധിയില്ലാത്ത ആവശ്യങ്ങളും അവ നിറവേറ്റുന്നതിനായി പരിമിതമായ വിഭവങ്ങളും ഉള്ളതിനാലാണ് തിരഞ്ഞെടുപ്പ് അനിവാര്യമാകുന്നത്. അതുകൊണ്ട് ഏതാഗ്രഹത്തിനു മുൻഗണന കൊടുക്കണമെന്നും ഏതാഗ്രഹം മാറ്റിവയ്ക്കണമെന്നും നമുക്കു തീരുമാനിക്കേണ്ടിവരുന്നു.
- ആവശ്യങ്ങൾ വർധിച്ചുകൊണ്ടേയിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ട് ലഭ്യമായ വിഭവങ്ങൾ വർധിപ്പിക്കുന്നതിലൂടെ മാത്രമേ നമ്മുടെ വർധിച്ച ആവശ്യങ്ങൾ നിറവേറ്റപ്പെടാൻ കഴിയൂ.
- സാമ്പത്തികപ്രശ്നങ്ങൾ തിരിച്ചറിയുക മാത്രമല്ല, തൊഴിലില്ലായ്മ, ഉൽപ്പാദനം, പണപ്പെരുപ്പം എന്നീ പ്രശ്നങ്ങൾ പരിഹരിക്കാനുള്ള മാർഗങ്ങൾ ആരായുകയും നിർദേശങ്ങൾ നൽകുകയുമാണ് സാമ്പത്തികശാസ്ത്രം ചെയ്യുന്നത്.
- വ്യക്തികളിലും സമൂഹങ്ങളിലും വിഭവങ്ങൾ എങ്ങനെ വിതരണം ചെയ്യപ്പെടണമെന്നും സാമ്പത്തികശാസ്ത്രം നിർദേശിക്കുന്നു.

നമുക്കു ചെയ്യാം

സമ്പത്ത്, ക്ഷേമം, ദൗർലഭ്യം, വളർച്ചയും വികസനവും എന്നിവയിൽ അധിഷ്ഠിതമായി സാമ്പത്തികശാസ്ത്രത്തെ താരതമ്യം ചെയ്ത് ഒരു ലഘുകുറിപ്പ് തയാറാക്കുക.

ഒരു സമ്പദ്വ്യവസ്ഥയിലെ മുഖ്യപ്രശ്നങ്ങൾ

ഇതുപോലെ എല്ലാ സമ്പദ്വ്യവസ്ഥകളും മുഖ്യമായ ചില പ്രശ്നങ്ങൾ അഭിമുഖീകരിക്കുന്നുണ്ട്. അവയാണ് ഇനി പരാമർശിക്കുന്നത്.

സാമ്പത്തികതീരുമാനങ്ങളെടുക്കുമ്പോൾ ചില നിർണായകചോദ്യങ്ങൾ നമുക്ക് അഭിമുഖീകരിക്കേണ്ടതുണ്ട്. വിഭവവിനിയോഗം, വിഭവവിതരണം, ലഭ്യമായ വിഭവങ്ങളുടെ

സമ്പൂർണമായ ഉപയോഗം, വിഭവ വർധനവ് എന്നിവ ഇതിൽ പ്രധാനമാണ്. ഇത് ദേശീയോൽപ്പാദനത്തിലും വ്യക്തിഗത സംരംഭങ്ങളിലും പ്രധാനമായി ഉന്നയിക്കപ്പെടുന്ന പ്രശ്നങ്ങളാണ്.

a. വിഭവവിഭജനം (Resource Allocation)

വിഭവങ്ങൾ ദുർലഭമായതാണ് ഈ പ്രശ്നത്തിനു കാരണം. പ്രധാനമായും മൂന്നു ചോദ്യങ്ങൾക്ക് ഉത്തരം കാണുമ്പോഴാണ് ഈ പ്രശ്നത്തിനു പരിഹാരം കാണാനാകുന്നത്.

പ്രവർത്തനം

നിങ്ങൾ ഒരു ചെറുകിടസംരംഭം ആരംഭിക്കുന്നുവെന്ന് സങ്കൽപ്പിക്കുക. എങ്കിൽ ഇതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് എന്തെല്ലാം തീരുമാനങ്ങളാണ് നിങ്ങൾക്ക് എടുക്കേണ്ടിവരുക?

- *ഏതു സംരംഭം ആരംഭിക്കണം?*
- *എവിടെ ആരംഭിക്കണം?*
-
-

1. ***എന്ത്, എത്രമാത്രം ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കണം?***

ഏത് ആവശ്യത്തിനാണ് മുൻഗണന നൽകേണ്ടതെന്ന് തീരുമാനിക്കേണ്ടത് അത്യാവശ്യമാണ്. വിഭവങ്ങൾ സുലഭമായിരുന്നുവെങ്കിൽ ഈ പ്രശ്നം ഉണ്ടാകുമായിരുന്നില്ല.

- ഒരു സമ്പദ്വ്യവസ്ഥയ്ക്ക് നിരവധി ചരക്കുകളും സേവനങ്ങളും ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കേണ്ടതുണ്ട്. വിഭവങ്ങൾ പരിമിതമായതിനാൽ എന്ത് ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കണമെന്ന് മുൻഗണന നിശ്ചയിക്കേണ്ടിവരുന്നു. മാത്രവുമല്ല, ഒരു വസ്തു കൂടുതലായി ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കുമ്പോൾ അത് മറ്റൊരു വസ്തുവിന്റെ ഉൽപ്പാദനത്തെ പ്രതികൂലമായി ബാധിക്കും. അതിനാൽ ഏതളവിൽ ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കണമെന്നും തീരുമാനിക്കേണ്ടിവരുന്നു. ഉദാഹരണത്തിന്, സമാധാനകാലത്ത് ഒരു സമ്പദ്വ്യവസ്ഥയിൽ കൃഷിക്കും മറ്റ് ഉപഭോഗസാധനങ്ങളുടെ ഉൽപ്പാദനത്തിനുമായിരിക്കും മുൻഗണന നൽകുക. എന്നാൽ യുദ്ധകാലത്ത് വിഭവങ്ങൾ കൂടുതലായി ഉപയോഗിക്കുന്നത് യുദ്ധസാമഗ്രികൾ ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കുന്നതിനായിരിക്കും.
- ഏതു ചരക്കാണ് ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കേണ്ടതെന്നു നിശ്ചയിച്ചു കഴിഞ്ഞാൽ അവ എത്ര അളവിൽ ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കണമെന്ന് തീരുമാനിക്കുന്നതിനാണ് പിന്നെ പ്രാധാന്യം.

2. ***എങ്ങനെ ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കണം?***

സാങ്കേതികവിദ്യയുടെ തിരഞ്ഞെടുപ്പുമായി ബന്ധപ്പെട്ടാണ് ഈ പ്രശ്നം ഉദിക്കുന്നത്. എന്ത്, ഏതളവിൽ ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കണമെന്നു തീരുമാനിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ ഏതെല്ലാം വിഭവങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ച് ഏതേത് സാങ്കേതികരീതികളിൽ അവ ആര് ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കണം എന്നുള്ളതാണ് അടുത്തതായി തീരുമാനിക്കേണ്ടത്. ഒരേ വസ്തുതന്നെ വിവിധ സാങ്കേതികരീതികളിൽ പലതോതിൽ വിഭവങ്ങൾ സംയോജിപ്പിച്ച് ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കാവുന്നതാണ്. സാങ്കേതികവിദ്യയെ പ്രധാനമായും രണ്ടുരീതിയിൽ തരംതിരിക്കുന്നു.

- അധ്വാന കേന്ദ്രീകൃത ഉൽപ്പാദനവിദ്യ

  കൂടുതൽ തൊഴിൽശക്തിയും കുറച്ച് മൂലധനവും ഉപയോഗിച്ച് ഉൽപ്പാദനം നടത്തുന്ന രീതിയാണിത്.

- മൂലധനകേന്ദ്രീകൃത ഉൽപ്പാദനവിദ്യ

  കൂടുതൽ മൂലധനവും കുറച്ച് തൊഴിൽശക്തിയും ഉപയോഗിച്ച് ഉൽപ്പാദനം നടത്തുന്ന രീതിയാണിത്. സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥയുടെ ആവശ്യകത, വിഭവങ്ങളുടെ ലഭ്യത എന്നിവ കണക്കിലെടുത്ത് വേണം ഏതു രീതിയിലുള്ള സാങ്കേതികവിദ്യ വേണമെന്നു തീരുമാനിക്കുന്നത്.

3. ***ആർക്കുവേണ്ടി ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കണം?***

ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കപ്പെടുന്ന ചരക്കുകളും സേവനങ്ങളും ജനങ്ങൾക്ക് എങ്ങനെ വിതരണം ചെയ്യണം എന്നതാണ് ഇതുകൊണ്ടുദ്ദേശിക്കുന്നത്.

- ഉൽപ്പാദനോന്മുഖവിതരണം – പ്രാഥമികമായി ഉൽപ്പാദനത്തിലൂടെ സ്വരൂപിക്കുന്ന വരുമാനം ഉൽപ്പാദനഘടകങ്ങളിന്മേലാണ് വിതരണം ചെയ്യേണ്ടത്; ഭൂമി, അധ്വാന ശക്തി, മൂലധനം, സംരംഭകർ എന്നിവയാണ് ഉൽപ്പാദനഘടകങ്ങൾ.
- സമൂഹോന്മുഖവിതരണം – രണ്ടാമതായി അതേ വരുമാനം വ്യക്തികൾക്കും കുടുംബങ്ങൾക്കുമായി വിതരണം ചെയ്യുന്നു.

b. വിഭവങ്ങളുടെ സമ്പൂർണ ഉപയോഗം

ലഭ്യമായ വിഭവങ്ങളുടെ കാര്യക്ഷമമായ ഉപയോഗം എന്നത് എല്ലാ സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥകളും നേരിടുന്ന പ്രശ്നമാണ്. കുറഞ്ഞ പരിശ്രമത്തിലൂടെ വിഭവങ്ങളുടെ അമിതവ്യയം ഇല്ലാതെ പരമാവധി ഉൽപ്പാദനം സാധ്യമാക്കുക എന്നതാണ് വിഭവങ്ങളുടെ സമ്പൂർണ ഉപയോഗം എന്നതുകൊണ്ട് അർഥമാക്കുന്നത്.

c. വിഭവവർധനവ്

ലഭ്യമായ വിഭവങ്ങളുടെ വർധനവ് സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥകളുടെ വളർച്ചയ്ക്ക് അനിവാര്യമാണ്. വിഭവങ്ങളുടെ കാര്യക്ഷമമായ വർധനവിലൂടെ മാത്രമേ ജനങ്ങളുടെ ജീവിതനിലവാരം

നമുക്ക് അറിയാം

ഉൽപ്പാദനഘടകങ്ങൾ

ഭൂമി *: മണ്ണ്, ജലം, വായു, ധാതുക്കൾ, സസ്യജാലങ്ങൾ തുടങ്ങി ഉൽപ്പാദനത്തിനു പയോഗിക്കുന്ന എല്ലാ പ്രകൃതിവിഭവങ്ങളും ഭൂമി എന്ന സാമ്പത്തികസങ്കൽപ്പത്തിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. ഭൂമിയുടെ ഉപയോഗത്തിനു ലഭിക്കുന്ന പ്രതിഫലം വാടകയാണ് (rent).*

അധ്വാനം *: ചരക്കുകളും സേവനങ്ങളും സമ്പാദിക്കുന്നതിനുള്ള അധ്വാനത്തെയാണ് തൊഴിൽ എന്നു പറയുന്നത്. തൊഴിലിനു ലഭിക്കുന്ന പ്രതിഫലം കൂലിയാണ്.*

മൂലധനം *: യന്ത്രങ്ങൾ, പണം, കെട്ടിടങ്ങൾ, ഉപകരണങ്ങൾ എന്നിവയെല്ലാം മൂലധനത്തിന്റെ പരിധിയിൽവരുന്നു. മൂലധനനിക്ഷേപത്തിൽനിന്നുള്ള പ്രതിഫലമാണ് പാട്ടം.*

സംരംഭകർ *: മറ്റെല്ലാ ഉൽപ്പാദനോപാധികളെയും സംയോജിപ്പിച്ച് ലാഭത്തിനായി ഉൽപ്പാദനപ്രക്രിയക്ക് നേതൃത്വം നൽകുന്നവരാണ് സംരംഭകർ. സംരംഭകത്വത്തിനുള്ള പ്രതിഫലമാണ് ലാഭം.*

ഉയർത്താൻ സാധിക്കൂ. മൂലധനസ്വരൂപണത്തിന്റെ നിരക്ക്, മുതൽമുടക്ക്, നിക്ഷേപം എന്നിവ ഇതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് തീരുമാനമെടുക്കേണ്ട വിഷയങ്ങളാണ്.

ഗാന്ധിജിയുടെ സാമ്പത്തികാശയങ്ങളുടെ ഉറവിടങ്ങൾ

പരമ്പരാഗതമായ നമ്മുടെ ധാരണയനുസരിച്ചുള്ള സാമ്പത്തികശാസ്ത്രജ്ഞനല്ല ഗാന്ധിജി. ഗാന്ധിജിയുടെ സാമ്പത്തികചിന്തകൾ പൊടുന്നനെ രൂപപ്പെട്ടവയല്ല. ശുദ്ധ ഭൗതികചിന്തയുടെ അടിത്തറയിൽ രൂപപ്പെട്ട സാമ്പത്തികശാസ്ത്രത്തെ ഗാന്ധിജി ആത്മീയതയുടെ തലത്തിലേക്ക് ഉയർത്തുകയാണു ചെയ്തത്.

തന്റെ സാമ്പത്തികശാസ്ത്രചിന്തകൾ രൂപപ്പെടുത്തുന്നതിൽ നിരവധി ഉറവിടങ്ങൾ ഗാന്ധിജിയെ സ്വാധീനിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവയിൽ പ്രധാനപ്പെട്ടവയായ ഹിന്ദുധർമശാസ്ത്രം, ക്ലാസിക്കൽ സാമ്പത്തികശാസ്ത്രത്തിന് പാശ്ചാത്യചിന്തകരിൽനിന്നുണ്ടായ വിമർശനങ്ങൾ, ബ്രിട്ടിഷ് സാമ്രാജ്യത്വഭരണം ഇന്ത്യൻ സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥയിലുണ്ടാക്കിയ ആഘാതങ്ങൾ എന്നിവയാണ് ഇവിടെ പരാമർശിക്കുന്നത്.

ചിന്തിക്കുക, പങ്കുവയ്ക്കുക

എം.കെ. ഗാന്ധിയുടെ സാമ്പത്തികദർശനങ്ങൾ രൂപപ്പെടുത്താൻ സഹായിച്ച ഘടകങ്ങൾ എന്തെല്ലാം?

- *ഭഗവദ്ഗീത,*
- *മഹദ്‌വ്യക്തിത്വങ്ങൾ*

1. ഹിന്ദുധർമശാസ്ത്രം

ഗാന്ധിജിയുടെ എല്ലാ ചിന്തകളുടെയും അടിസ്ഥാന ഉറവിടം ഹിന്ദുധർമശാസ്ത്രമാണ്. ഇതിൽ ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ട രണ്ടു ചിന്തകളാണ് ധർമവും മോക്ഷവും. സാമൂഹികക്രമം നിലനിർത്താൻ ഒരാൾ അനുഷ്ഠിക്കുന്ന കർത്തവ്യമാണ് ധർമം. ഇതുപ്രകാരം എല്ലാ വ്യക്തികൾക്കും ചില കർത്തവ്യങ്ങളുണ്ട്. സാമൂഹികക്രമം നിലനിർത്തുന്നതിന് എല്ലാവരും അവരവരുടെ കർത്തവ്യങ്ങൾ സത്യസന്ധമായി നിർവഹിക്കണം. ഇതവന്റെ കടമയാണ്. ഹിന്ദുധർമത്തിൽ തൊഴിൽ എന്നത് ഒരാളുടെ ധാർമിക ഉത്തരവാദിത്വമാണ്. സാമ്പത്തികതാൽപ്പര്യങ്ങൾ ധാർമികനിയമങ്ങളോടു ചേർന്നുപോകണം. വ്യക്തിഗതനേട്ടത്തേക്കാൾ കൂട്ടായ ക്ഷേമത്തിനാണ് ഇവിടെ മുൻതൂക്കം. ഇന്ത്യൻ ആത്മീയതയുടെ ആത്യന്തികലക്ഷ്യം എന്നു പറയുന്നത് മോക്ഷസാക്ഷാൽക്കാരമാണ്. ഭൂമിയിലുള്ള ജീവിതചക്രത്തിൽനിന്നുള്ള മോചനമാണിത്. ഇത് ഇഹലോകത്തെ നിഷേധിക്കുന്നതല്ല. സ്വാർഥതയിൽനിന്നും ആസക്തികളിൽനിന്നുമുള്ള മോചനമാണ് മോക്ഷം. ധർമത്തിന്റെ ശുദ്ധീകരണമാണത്. ധർമവും മോക്ഷവും തമ്മിലുള്ള സംയോജനം ഒരുവന്റെ ജീവിതത്തിൽ പ്രാവർത്തികമാക്കുക എന്നതാണ് ഗാന്ധിയൻ സാമ്പത്തികശാസ്ത്രത്തിന്റെ അടിത്തറ.

2. മഹാചിന്തകർ

ജോൺ റസ്കിൻ (1819 – 1900)

സമ്പത്തിന്റെ ശാസ്ത്രമാണ് സാമ്പത്തികശാസ്ത്രമെന്ന ആഡം സ്മിത്തിന്റെ ആശയത്തെ ജോൺ റസ്കിൻ നിശിതമായി വിമർശിക്കുന്നു. റസ്കിന്റെ ആശയങ്ങൾ

ഗാന്ധിജിയുടെ സാമ്പത്തിക ചിന്തകളെ ആഴത്തിൽ സ്വാധീനിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഗാന്ധി പറയുന്നു: "എന്റെ പല പ്രധാന ആശയങ്ങളും കണ്ടെത്തലുകളും റസ്കിൻ എഴുതിയ പുസ്തകത്തിലുണ്ട്. അതിനാലാണ് അതെന്നെ ഇത്രയധികം സ്വാധീനിച്ചതും എന്റെ ജീവിതം തന്നെ മാറ്റിമറിച്ചതും."

റസ്കിന്റെ 'അൺ ടു ദി ലാസ്റ്റ്' എന്ന പുസ്തകത്തെക്കുറിച്ചാണ് ഗാന്ധിജി ഇവിടെ പരാമർശിക്കുന്നത്. 'പരമാവധി ജനങ്ങൾക്ക് പരമാവധി നന്മ' എന്ന സാമ്പത്തികാശയത്തെ റസ്കിൻ തള്ളിക്കളയുന്നു. 'പരമാവധി സംതൃപ്തി, സാമ്പത്തികമനുഷ്യൻ' എന്നീ ആശയങ്ങളെ റസ്കിൻ നിശിതമായി വിമർശിക്കുന്നു. "ഇവ മനുഷ്യന്റെ ധാർമികമായ ജീവിതത്തോടു ചേർന്നു നിൽക്കുന്നതല്ല. ഇതിനെക്കുറിച്ച് ഗാന്ധിജി പറയുന്ന 'പരമാവധി ജനങ്ങൾക്ക് പരമാവധി നന്മ' എന്ന തത്ത്വത്തിൽ ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നില്ല. മറ്റൊരർഥത്തിൽ 51 ശതമാനത്തിന്റെ ഗുണത്തിനുവേണ്ടി 49 ശതമാനത്തെ ബലികഴിക്കാൻ ഈ തത്ത്വമനുസരിച്ച് അവർ തയാറാകും. ഹൃദയമില്ലാത്ത ഒരു തത്ത്വശാസ്ത്രമാണത്." (മഹാദേവ് ദേശായിയുടെ ഡയറി - 1 (1953) പുറം - 149). 'പരമാവധി ജനങ്ങൾക്ക് പരമാവധി നന്മ' എന്ന സൂത്രവാക്യം അഹിംസയുടെ വക്താവിന് സ്വീകരിക്കാനാവില്ല എന്നാണ് ഗാന്ധിജിയുടെ അഭിപ്രായം. അതുപോലെ ആധുനിക വ്യവസായവൽക്കരണത്തെയും റസ്കിൻ വിമർശനവിധേയമാക്കുന്നു. വ്യവസായവൽക്കരണത്തിനുവേണ്ടി നടത്തുന്ന രീതികൾ കഠിനവും അനീതി നിറഞ്ഞതും തൊഴിലാളികളുടെ അന്തസ്സ് കുറയ്ക്കുന്നതുമാണെന്ന് അദ്ദേഹം ചൂണ്ടിക്കാട്ടുന്നു. പ്രവൃത്തിയെ മൂർത്തമാക്കുന്നത് ആത്മീയനന്മകളാണെന്നും റസ്കിൻ പറയുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ പണവും സ്വർണവുമല്ല യഥാർഥ സമ്പത്ത്; ജീവിതമാണ് യഥാർഥ സമ്പത്ത്. നീതിയിലും സാമൂഹികസ്നേഹത്തിലും അധിഷ്ഠിതമായ സാമ്പത്തികശാസ്ത്രത്തിനാണ് റസ്കിൻ നിലകൊണ്ടത്.

നമുക്ക് അറിയാം

സാമ്പത്തികമനുഷ്യൻ

സാമ്പത്തികമനുഷ്യൻ എന്നപദം പത്തൊൻപതാം നൂറ്റാണ്ടിലാണ് രൂപപ്പെടുന്നത്. ഇതൊരു സാങ്കൽപ്പിക വ്യക്തിയാണ്. യുക്തിപരമായി പൂർണ അറിവോടുകൂടി പ്രവർത്തിക്കുന്ന ഒരു വ്യക്തിയാണിത്. തന്റെ സ്വകാര്യഉപയുക്തതയെ അതിന്റെ പാരമ്യത്തിൽ എത്തിക്കുന്ന ഇയാൾക്ക് സ്വകാര്യതാൽപ്പര്യങ്ങളില്ല. ഈ സാങ്കൽപ്പിക മനുഷ്യൻ സാമ്പത്തികമാതൃകകൾക്ക് അനുസരിച്ച് ഉപഭോഗസന്തുലനം കൈവരിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്ന ആളാണ്. സാമ്പത്തികമനുഷ്യന്റെ എല്ലാ തിരഞ്ഞെടുപ്പുകളുടെയും അടിസ്ഥാനം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉപയുക്തതയുടെ സാക്ഷാൽക്കാരമാണ്. ഏതൊരു സാഹചര്യത്തിന്റെയും ശേഷികൾ പരമാവധി വിനിയോഗിക്കാൻ കഴിയുന്ന വ്യക്തിയാണ് സാമ്പത്തികമനുഷ്യൻ.

ലിയോ ടോൾസ്റ്റോയ്

റഷ്യ ലോകത്തിനു നൽകിയ മഹാനായ എഴുത്തുകാരനും ചിന്തകനുമാണ് ലിയോ ടോൾസ്റ്റോയ് (1828-1910). ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിലെ ജീവിതകാലത്താണ് ലിയോ ടോൾസ്റ്റോയിയുടെ കൃതികൾ ഗാന്ധിജി കൂടുതലായി വായിക്കുന്നത്. ടോൾസ്റ്റോയിയുടെ 'ദി കിങ്ഡം

ഓഫ് ഗോഡ് ഈസ് വിതിൻ യു' (ദൈവരാജ്യം നിങ്ങളുടെ ഉള്ളിൽത്തന്നെയാണ് - The kingdom of God is within you) എന്ന ഗ്രന്ഥം ഗാന്ധിജിയെ സവിശേഷമായി സ്വാധീനിച്ചു. 'ആഹാരത്തിനു വേണ്ടിയുള്ള അധ്വാനം' (Bread Labour) എന്ന ആശയത്തെ ഗാന്ധി പൂർണരൂപത്തിൽ മനസ്സിലാക്കുന്നത് ടോൾസ്റ്റോയിയുടെ കൃതികളിലൂടെയാണ്. പ്രധാനമായും രണ്ടു സാമ്പത്തികചിന്തകളാണ് ടോൾസ്റ്റോയിയിൽനിന്നു ഗാന്ധിക്ക് ലഭിച്ചത്.

1. ഈ ലോകത്തു മനുഷ്യൻ സമ്പത്തു സ്വരുക്കൂട്ടരുത്.
2. മനുഷ്യന്റെ യഥാർഥ തൊഴിൽ കൃഷിയാണ്.

ദാദാഭായ് നവ്റോജി

ഇന്ത്യൻ ദേശീയപ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ ആദ്യകാലനേതാക്കളിൽ പ്രമുഖനാണു ദാദാഭായ് നവ്റോജി (1825–1917). 1901 ൽ എഴുതിയ 'പോവർട്ടി ആൻഡ് അൺബ്രിട്ടിഷ് റൂൾ ഇൻ ഇന്ത്യ' ('ദാരിദ്ര്യവും ബ്രിട്ടിഷുകാർക്ക് അനുയോജ്യമല്ലാത്ത ഭരണവും ഇന്ത്യയിൽ' -Poverty and un Bristish Rule in India) എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഇന്ത്യൻ സാമ്പത്തിക ദേശീയതയെക്കുറിച്ച് അദ്ദേഹം മുന്നോട്ടുവച്ച 'ഡ്രെയിൻ തിയറി' (ചോർച്ചാസിദ്ധാന്തം- Drain Theory) ഇന്നും വ്യാപകമായി ചർച്ചചെയ്യപ്പെടുന്നു (ഡ്രെയിൻ എന്ന വാക്കിന്റെ അർഥം ചോർച്ച എന്നാണ്.) ഇന്ത്യയിലെ ദാരിദ്ര്യത്തിന്റെ കാരണം ബ്രിട്ടിഷുകാരുടെ കോളനി നയങ്ങളും അതിന്റെ ഫലമായി ഇന്ത്യയുടെ സമ്പത്ത് ഊറ്റിയെടുത്തതുമാണെന്നു നവ്റോജി തന്റെ പഠനത്തിലൂടെ സമർഥിക്കുന്നു. താഴെ പറയുന്ന രീതികളിലാണ് ഇന്ത്യയുടെ സമ്പത്ത് ചോർന്നതെന്ന് അദ്ദേഹം ചൂണ്ടിക്കാട്ടുന്നു.

1. ഇംഗ്ലണ്ടിൽനിന്നുള്ള പൊതുകടത്തിന് ഈടാക്കിയ അമിതപലിശ.
2. സ്റ്റേറ്റ് സെക്രട്ടറിയുടെ ചെലവുകൾ
3. റെയിൽവേ, ജലസേചനം എന്നിവയുടെ വികസനത്തിനായുള്ള വാർഷികച്ചെലവുകൾ.
4. ശമ്പളം, പെൻഷൻ എന്നീ ഇനങ്ങളിലായുണ്ടായ ഓഫീസ് ചെലവുകൾ.
5. ആർമി, നേവി സൈന്യത്തിനുള്ള പെൻഷൻ
6. യൂറോപ്യർക്ക് ഇംഗ്ലണ്ട് നൽകിയ തിരിച്ചടവുകൾ
7. ബ്രിട്ടിഷ് ഉദ്യോഗസ്ഥർ നടത്തിയ ക്രയവിക്രയങ്ങൾക്കുള്ള തിരിച്ചടവ്.

ബ്രിട്ടിഷ് ഭരണം രണ്ടു തരത്തിലുള്ള ഇന്ത്യയെ സൃഷ്ടിച്ചുവെന്ന് നവ്റോജി ചൂണ്ടിക്കാട്ടുന്നു. ഒന്ന് സമ്പന്നമായ ഇന്ത്യ, രണ്ട് ദരിദ്രമായ ഇന്ത്യ. അദ്ദേഹം പറയുന്നു: "സ്വയംഭരണത്തിലൂടെ മാത്രമേ ഈ ഊറ്റിയെടുക്കലിൽനിന്നും തദ്ഫലമായുണ്ടാകുന്ന തകർച്ചയിൽനിന്നും ദാരിദ്ര്യത്തിൽനിന്നും ഇന്ത്യക്ക് പുറത്തുകടക്കാനാവൂ." നവ്റോജിയുടെ പഠനങ്ങളും പ്രവർത്തനങ്ങളും കോളനിഭരണത്തിന്റെ യഥാർഥമുഖം ലോകത്തിനു വെളിപ്പെടുത്തിക്കൊടുത്തു. നവ്റോജിയുടെ ആശയങ്ങൾ നമ്മുടെ ദേശീയതയുടെ ശക്തമായ വളർച്ചയ്ക്കു കാരണമായി.

രമേഷ്ചന്ദ്ര ദത്ത്

ഇന്ത്യൻ സിവിൽ സർവീസ് ഓഫീസറായിരുന്നു രമേഷ് ചന്ദ്ര ദത്ത് (1848–1909). സർവീസിൽ നിന്നു വിരമിച്ചശേഷം പൊതു പ്രവർത്തനത്തിൽ ഏർപ്പെട്ട അദ്ദേഹം 1899–ൽ ഇന്ത്യൻ നാഷണൽ കോൺഗ്രസ്സിന്റെ പ്രസിഡന്റായി. ആദ്യകാല ബ്രിട്ടിഷ്ഭരണം ഇന്ത്യയുടെ സമ്പദ്വ്യവസ്ഥയ്ക്ക് ഉണ്ടാക്കിയ ആഘാതത്തെക്കുറിച്ച് വിശദമായി അദ്ദേഹം തന്റെ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ പരാമർശിക്കുന്നു.

നമുക്ക് അറിയാം

രമേഷ്ചന്ദ്ര ദത്തിന്റെ മുഖ്യഗ്രന്ഥങ്ങൾ

1. ദി ഇക്കണോമിക് ഹിസ്റ്ററി ഓഫ് ഇന്ത്യ അണ്ടർ ഏർലി ബ്രിട്ടിഷ് റൂൾ (ആദ്യകാല ബ്രിട്ടിഷ് ഭരണത്തിനു കീഴിൽ ഇന്ത്യയുടെ സാമ്പത്തികചരിത്രം)
2. ദി ഇക്കണോമിക് ഹിസ്റ്ററി ഓഫ് ഇന്ത്യ അണ്ടർ വിക്ടോറിയൻ ഏജ് (വിക്ടോറിയൻ കാലഘട്ടത്തിൽ ഇന്ത്യയുടെ സാമ്പത്തികചരിത്രം)

'ഹിന്ദ് സ്വരാജ്' (1909) എന്ന പുസ്തകത്തിൽ ഗാന്ധിജി ഇപ്രകാരമെഴുതി: "മിസ്റ്റർ ദത്തിന്റെ ഇന്ത്യയുടെ 'സാമ്പത്തികചരിത്രം' എന്ന പുസ്തകം വായിച്ചപ്പോൾ ഞാൻ കരഞ്ഞു പോയി. ഇതിനെക്കുറിച്ച് വീണ്ടും ചിന്തിച്ചപ്പോൾ എന്റെ ഹൃദയം വീണ്ടും അസ്വസ്ഥമായി. ഇന്ത്യയെ ദരിദ്രമാക്കിയത് യന്ത്രങ്ങളാണ്."

ബ്രിട്ടിഷ് സാമ്രാജ്യത്വത്തിന്റെ നയങ്ങളും അവരുടെ നികുതിസമ്പ്രദായങ്ങളും എങ്ങനെയാണ് ഇന്ത്യൻ സമ്പദ്വ്യവസ്ഥയെ തകർത്തതെന്നും അതിന്റെ ഫലമായുണ്ടായ ക്ഷാമങ്ങളെപ്പറ്റിയും തന്റെ പുസ്തകത്തിൽ ദത്ത് പരാമർശിക്കുന്നു. ഇന്ത്യയിലുണ്ടായ ക്ഷാമങ്ങൾ ഭക്ഷ്യദൗർലഭ്യം മൂലമല്ലെന്നും ബ്രിട്ടിഷുകാരുടെ തെറ്റായ നയങ്ങളും നടപടികളുമാണ് അവയിലേക്ക് നയിച്ചതെന്നും ദത്ത് തന്റെ പഠനങ്ങളിലൂടെ ലോകത്തിനു വെളിപ്പെടുത്തിക്കൊടുത്തു. ദത്തിന്റെ പഠനങ്ങൾ ഗാന്ധിജിയെ സ്വാധീനിച്ചു. കോളനിഭരണത്തിന്റെ സ്വഭാവവും അത് എപ്രകാരമാണ് ഇന്ത്യൻ സമ്പദ്വ്യവസ്ഥയിൽ ആഘാതമേൽപ്പിച്ചതെന്നും മനസ്സിലാക്കാൻ ദത്തിന്റെ പുസ്തകങ്ങളിലൂടെ ഗാന്ധിജിക്ക് സാധിച്ചു.

ചിന്തിക്കുക, പങ്കുവയ്ക്കുക

ഗാന്ധിജിയുടെ സാമ്പത്തികാശയങ്ങളെ സ്വാധീനിച്ച ചിന്തകർ ആരെല്ലാമാണ്? അവർ എപ്രകാരമാണ് ഗാന്ധിജിയെ സ്വാധീനിച്ചത്? ഒരു ബുള്ളറ്റ് ചാർട്ട് തയാറാക്കി ക്ലാസിൽ ചർച്ചചെയ്യുക.

3. ബ്രിട്ടിഷ് സാമ്രാജ്യത്വത്തിന്റെ സ്വാധീനം

കോളനിവൽക്കരണവും സാമ്രാജ്യത്വവും എപ്രകാരമാണ് അധിനിവിഷ്ടരാഷ്ട്രങ്ങളെ പൂർണമായും തകർക്കുന്നത് എന്നതിനുള്ള മികച്ച ഉദാഹരണമാണ് ഇന്ത്യയിലെ ബ്രിട്ടിഷ് കോളനിവൽക്കരണം. രാഷ്ട്രീയമായ അധിനിവേശം മാത്രമല്ല ബ്രിട്ടൻ ഇന്ത്യയുടെ മേൽ നടത്തിയത്. ബ്രിട്ടിഷ്ഭരണം സാമ്പത്തികവും സാമൂഹികവും സാംസ്കാരികവുമായ അധി

നിവേശവും ഇന്ത്യയുടെമേൽ നടത്തി. ഇന്ത്യയിലെ സ്വയംപര്യാപ്തമായ ഗ്രാമീണ സമ്പദ്വ്യവസ്ഥ ബ്രിട്ടിഷ് ഭരണത്തിൽ പൂർണമായി തകർക്കപ്പെട്ടു.

കമ്പനി നടത്തിയ അപഹരണം

ഇന്ത്യയിലെ രാജാക്കന്മാർ, കർഷകർ, സെമീന്ദാർമാർ, കച്ചവടക്കാർ എന്നിവരിൽനിന്നും പലവിധത്തിൽ കമ്പനി സമ്പത്ത് അപഹരിച്ചെടുത്തു. അവർ നടപ്പാക്കിയ ശാശ്വത ഭൂനികുതി വ്യവസ്ഥ (permanent settlement), റെയ്ത്തുവാരിസമ്പ്രദായം, മഹൽവാരി നികുതി വ്യവസ്ഥകൾ എന്നിവ കർഷകരുടെ നട്ടെല്ലൊടിച്ചു. സെമീന്ദാർമാർക്കായിരുന്നു നികുതി പിരിവിനുള്ള അവകാശം. നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ടതിനേക്കാൾ കൂടുതൽ തുകയായിരുന്നു അവർ നികുതിയായി ഈടാക്കിയിരുന്നത്. ഇത് കർഷകരുടെ സാമ്പത്തികസ്ഥിതിയെ കൂടുതൽ വഷളാക്കുന്നതിന് ഇടയാക്കി.

കൃഷിയുടെ വാണിജ്യവൽക്കരണം

വ്യക്തിഗത ഉപഭോഗത്തിനു പകരം വിപണിയെ ലക്ഷ്യമാക്കി വിളകൾ കൃഷിചെയ്യുന്നതിനെയാണ് കൃഷിയുടെ വാണിജ്യവൽക്കരണം എന്നു പറയുന്നത്. ബ്രിട്ടിഷ് തോട്ടമുടമകളാണ് ഈ പ്രവണതയ്ക്കു തുടക്കംകുറിച്ചത്. ബ്രിട്ടിഷ് വ്യവസായങ്ങൾക്ക് ആവശ്യമായ അസംസ്കൃതവസ്തുക്കളുടെ ലഭ്യത ഉറപ്പാക്കുക എന്നതായിരുന്നു ഇതിന്റെ ലക്ഷ്യം. തദ്ഫലമായി ഇന്ത്യയിൽ വ്യവസായങ്ങൾക്ക് അസംസ്കൃതവസ്തുക്കളുടെ ലഭ്യതയിൽ വൻതോതിൽ കുറവനുഭവപ്പെട്ടു. മാത്രവുമല്ല, ഭക്ഷ്യവിളകളിൽനിന്നു വാണിജ്യവിളകളിലേക്കുള്ള മാറ്റം നമ്മുടെ ഭക്ഷ്യസ്വയംപര്യാപ്തതയെയും പ്രതികൂലമായി ബാധിച്ചു. ചുരുക്കത്തിൽ, കൃഷിയുടെ വാണിജ്യവൽക്കരണം ബ്രിട്ടിഷ് സാമ്പത്തികതാൽപ്പര്യങ്ങളെ മാത്രമാണു സംരക്ഷിച്ചത്.

കരകൗശല – വ്യവസായമേഖലകളുടെ തകർച്ച

പരമ്പരാഗതമായ നമ്മുടെ നിർമാണമേഖലകളുടെ തകർച്ചയായിരുന്നു ബ്രിട്ടിഷ് ഭരണത്തിന്റെ മറ്റൊരു അനന്തരഫലം. വ്യവസായവിപ്ലവത്തിന്റെ ഫലമായി ബ്രിട്ടനിൽ യന്ത്രവൽകൃതമായ വൻവ്യവസായശാലകൾ സ്ഥാപിക്കപ്പെടുകയും ഉൽപ്പാദനം വൻതോതിലാവുകയും ചെയ്തു. കുറഞ്ഞ ഉൽപ്പാദനച്ചെലവായിരുന്നു ഇതിന്റെ പ്രത്യേകത. വിലകുറഞ്ഞ ഈ ഫാക്ടറിയുൽപ്പന്നങ്ങളോട് മൽസരിക്കാൻ ഇന്ത്യൻ ഗ്രാമീണ ഉൽപ്പന്നങ്ങൾക്കു കഴിയാതെവന്നു. ഇന്ത്യൻ വസ്ത്രങ്ങൾക്ക് ഏർപ്പെടുത്തിയ വലിയ നികുതികൾ അവയുടെ വിലവർധിപ്പിക്കുന്നതിനും ഇടയാക്കി. തൻമൂലം ഇറക്കുമതി ചെയ്യപ്പെട്ട വസ്ത്രങ്ങളോടു മൽസരിക്കാൻ അവയ്ക്ക് കഴിയാതെപോയി. ഇത് ഇന്ത്യൻ വസ്ത്രനിർമാണമേഖലയുടെ തകർച്ചയ്ക്കു കാരണമായി. 19-ാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ അവസാനമായപ്പോഴേക്കും കാർഷിക ഉൽപ്പന്നങ്ങളും അസംസ്കൃതവസ്തുക്കളുമല്ലാതെ മറ്റൊന്നും തന്നെ ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കാത്ത അവസ്ഥയിലേക്ക് ഇന്ത്യൻ സമ്പദ്വ്യവസ്ഥ തകർന്നു. ഗ്രാമീണ വ്യവസായമേഖലയുടെ തകർച്ച സമ്പദ്വ്യവസ്ഥയെ ഒന്നാകെ പിടിച്ചുലച്ചു. ഒഴിവുകാലങ്ങളിൽ ജനങ്ങൾക്ക് ആശ്രയമായിരുന്ന ഗ്രാമീണ വ്യവസായമേഖലയുടെ തകർച്ച ആയിരക്കണക്കിനാളുകളെ ദാരിദ്ര്യത്തിലേക്കും തദ്ഫലമായുണ്ടായ ക്ഷാമങ്ങളിലേക്കും നയിച്ചു. കൃഷിയും

ഗ്രാമീണവ്യവസായമേഖലയുമായി പരമ്പരാഗതമായുണ്ടായിരുന്ന ബന്ധം പൂർണമായും തകർന്നു. ഇവയെല്ലാംതന്നെ ഇന്ത്യയുടെ തനത് വ്യാവസായിക മേഖലയുടെ തകർച്ചയ്ക്കു കാരണമായി.

ഇന്ത്യയിലെ ബ്രിട്ടീഷ് മൂലധനനിക്ഷേപം

19-ാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ പകുതിയായപ്പോഴേക്കും ഇന്ത്യയിലെ ബ്രിട്ടീഷ് മൂലധനനിക്ഷേപം കുത്തനെ വർധിച്ചു. വസ്ത്രനിർമാണമേഖലയ്ക്കു പുറമേ റെയിൽവേ, ഷിപ്പിങ്, വൈദ്യുതി ഉൽപ്പാദനം, ഖനനം, ഇൻഷുറൻസ്, ബാങ്കിങ് തുടങ്ങിയ മേഖലകളിലേക്ക് ബ്രിട്ടീഷുകാർ അവരുടെ മൂലധനനിക്ഷേപം വ്യാപിപ്പിച്ചു. ഇന്ത്യയിലെ പ്രകൃതിവിഭവങ്ങൾ കൊള്ളയടിക്കുക എന്നതായിരുന്നു ഈ നിക്ഷേപങ്ങളുടെ ലക്ഷ്യം. തൊഴിൽ കേന്ദ്രീകൃതമായ മൂലധനനിക്ഷേപത്തിനാണ് ബ്രിട്ടീഷുകാർ കൂടുതൽ താൽപ്പര്യം കാട്ടിയത്. കൽക്കരിഖനികൾ, തേയിലത്തോട്ടങ്ങൾ എന്നിവ ഇക്കാലയളവിൽ വ്യാപകമായി. ഇന്ത്യയിലെ തൊഴിലാളികൾക്ക് കുറഞ്ഞവേതനം നൽകി വൻതോതിൽ ലാഭം കൊയ്യാമെന്നതുകൊണ്ടാണ് ഇവർ തൊഴിൽകേന്ദ്രീകൃത മൂലധനനിക്ഷേപത്തിന് താൽപ്പര്യംകാട്ടിയത്. മാത്രവുമല്ല, ഇന്ത്യയിൽ നടത്തിയ എല്ലാ മൂലധനനിക്ഷേപങ്ങൾക്കും വൻതോതിലുള്ള പലിശ ഇവിടത്തെ ജനങ്ങളിൽനിന്നുതന്നെ ബ്രിട്ടീഷുകാർ ഈടാക്കി. ചുരുക്കത്തിൽ, മൂലധനനിക്ഷേപത്തിലൂടെ വികസനത്തിനുപകരം സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥയുടെ പരിപൂർണ തകർച്ചയാണുണ്ടായത്.

നമുക്കു ചെയ്യാം

ബ്രിട്ടീഷ്ഭരണം സർവവിധത്തിലും ഇന്ത്യൻ സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥയെ തകർത്തു - ഈ പ്രസ്താവനയുടെ സാധുത ചർച്ചചെയ്യുക.

നമുക്കു പരിശോധിക്കാം

തന്നിരിക്കുന്ന കൺസപ്റ്റ് മാപ്പ് പൂർത്തീകരിക്കുക.

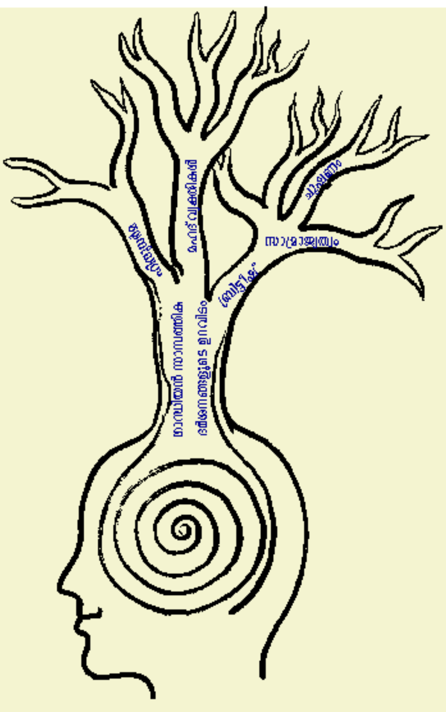

ഗാന്ധിജിയുടെ പ്രധാന സാമ്പത്തികചിന്തകൾ

മുകളിൽ നാം ചർച്ചചെയ്ത ഉള്ളടക്കത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഗാന്ധിജിയുടെ പ്രധാന സാമ്പത്തികാശയങ്ങൾ നമുക്കു പരിശോധിക്കാം.

1. സാമ്പത്തികശാസ്ത്രവും നീതിശാസ്ത്രവും

താഴെ കൊടുത്തിരിക്കുന്നവ നാം സാധാരണ കാണാറുള്ള ചില പത്രവാർത്തകളുടെ തലക്കെട്ടുകളാണ്.

മായം ചേർത്ത ഭക്ഷ്യവസ്തുക്കൾ പിടിച്ചെടുത്തു.

പൂഴ്ത്തിവച്ച ഭക്ഷ്യധാന്യങ്ങൾ ഉദ്യോഗസ്ഥർ കണ്ടെടുത്തു.

അസംഘടിതതൊഴിലാളികൾ വേതനവർധനവ് ആവശ്യപ്പെട്ടു.

- ഇവിടെ പരാമർശിക്കുന്ന വിഷയങ്ങൾ എന്തെല്ലാമാണ്?
- എന്തുകൊണ്ടാണ് വ്യക്തികൾ ഇപ്രകാരം പ്രവർത്തിക്കുന്നത്?
- ഇങ്ങനെ പണംസമ്പാദിക്കുന്നതു ശരിയാണോ? അല്ലെങ്കിൽ എന്തുകൊണ്ട്?

ജീവിതത്തിൽ എല്ലാ മേഖലകളിലും ചില ധാർമികമൂല്യങ്ങൾ നാം പിന്തുടരേണ്ടതായിട്ടുണ്ട്. മാതൃകാപരമായ ഒരു സാമൂഹികക്രമത്തിനുവേണ്ടിയാണ് ഗാന്ധിജി തന്റെ സാമ്പത്തികാശയങ്ങൾ രൂപപ്പെടുത്തിയത്, അതുകൊണ്ടുതന്നെ ധാർമികതയെ അംഗീകരിക്കാത്ത എല്ലാ സാമ്പത്തികശാസ്ത്രചിന്തകളെയും ഗാന്ധിജി നിരാകരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം പറയുന്നു: "ഉന്നതമായ സന്മാർഗികനിലവാരത്തെ ഇടിച്ചുതാഴ്ത്തുന്നതല്ല യഥാർഥ സാമ്പത്തികശാസ്ത്രം. അതുപോലെ ശരിയായ സദാചാരസംഹിതയ്ക്കും നല്ലൊരു സാമ്പത്തികശാസ്ത്രത്തിൽനിന്നു വേറിട്ടു നിൽക്കാനുമാവില്ല. ചെകുത്താൻ എന്ന ധനദേവതയെ മാത്രം ആരാധിച്ചുകഴിയുന്നതും പാവപ്പെട്ടവനെ ചൂഷണംചെയ്ത് സ്വത്ത് സ്വരുകൂട്ടാൻ ആഹ്വാനം ചെയ്യുന്നതുമായ ധനശാസ്ത്രം ശപിക്കപ്പെട്ട ഒരു ശാസ്ത്രംതന്നെ. അതു മരണം വിതയ്ക്കുന്നു. സാമൂഹികനീതിക്കുവേണ്ടി നിലകൊള്ളുന്നതാണ് ശരിയായ സാമ്പത്തികശാസ്ത്രം. താഴേക്കിടയിലേക്കുള്ളവരടക്കം സകലർക്കും നന്മനേരുന്ന ധനശാസ്ത്രം അന്തസ്സുറ്റ ഒരു ജീവിതത്തിന് അനുപേക്ഷണീയമാണ്."(*ഹരിജൻ 09-10-1937 പുറം, - 292*)

- പാവപ്പെട്ടവനെ ചൂഷണംചെയ്യുന്നത് അധാർമികമാണ്.
- ശരിയായ സാമ്പത്തികശാസ്ത്രം സാമൂഹികനീതിക്കുവേണ്ടി നിലകൊള്ളുന്നു.
- സകലർക്കും നന്മ വരുത്തുക എന്നതാണ് ശരിയായ സാമ്പത്തികശാസ്ത്രത്തിന്റെ ലക്ഷ്യം.

മനുഷ്യന്റെ സാന്മാർഗികക്ഷേമത്തെ മുറിവേൽപ്പിക്കുന്ന സാമ്പത്തികശാസ്ത്രത്തെ ഗാന്ധിജി അംഗീകരിക്കുന്നില്ല. ഒരു രാജ്യത്തെയോ വ്യക്തിയെയോ ഇരയാക്കി ജീവിക്കുന്നത് കുറ്റകരമാണ്. വിയർപ്പൊഴുക്കുന്ന അധ്വാനത്തിന്റെ ഫലം ചൂഷണം ചെയ്യുന്നതും ധാർമികതയ്ക്ക് നിരക്കാത്തതാണ്. ലാഭം എന്ന ഒറ്റവാക്കിൽ എല്ലാ സാമ്പത്തികപ്രവർത്തനങ്ങളെയും ചുരുക്കുന്ന ആധുനിക സാമ്പത്തികശാസ്ത്രത്തിന്റെ നീതിയില്ലായ്മയെ ഗാന്ധിജി നിശിതമായി വിമർശിക്കുന്നു. എല്ലാ സാമ്പത്തികപ്രവർത്തനങ്ങളുടെയും ആത്യന്തികലക്ഷ്യം എല്ലാവരുടേയും നന്മയാണെന്നും അതിലൂടെ ആത്മീയ ഉന്നതിയിലെത്താമെന്നും ഗാന്ധിജി വിശ്വസിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം സാമ്പത്തിക പ്രവർത്തനങ്ങൾ തന്റെ മതപരവും ആധ്യാത്മികവുമായ ജീവിതത്തിന്റെ തുടർച്ചതന്നെയാണ്. അതുകൊണ്ട് സാമ്പത്തികമനുഷ്യൻ എന്ന ആശയത്തെ ഗാന്ധിജി അംഗീകരിക്കുന്നില്ല. ഈ ആശയം മനുഷ്യനെ ഭൗതികതയ്ക്ക് അടിമപ്പെടുത്തുമെന്ന് ഗാന്ധിജി ഭയപ്പെടുന്നു. സാമ്പത്തിക അസ്തിത്വത്തിനപ്പുറം മനുഷ്യന് ആത്മീയ അസ്തിത്വമാണുള്ളതെന്ന് ഗാന്ധിജി വിശ്വസിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടാണ് സാമ്പത്തികശാസ്ത്രത്തെ സദാചാരത്തിൽനിന്നും ധാർമികതയിൽനിന്നും വേർതിരിക്കാൻ കഴിയില്ലെന്നു ഗാന്ധിജി അഭിപ്രായപ്പെട്ടത്. എന്നാൽ ഭൗതികപുരോഗതിക്ക് അദ്ദേഹം എതിരായിരുന്നുമില്ല.

2. ലളിതജീവിതവും ഉയർന്ന ചിന്താഗതിയും

പ്രവർത്തനം

നിങ്ങളുടെ ആവശ്യങ്ങളും അത്യാവശ്യങ്ങളും ഒരു പുസ്തകത്തിൽ കുറിക്കുക. ആവശ്യങ്ങൾ ഒഴിവാക്കിയാൽ അത് നിങ്ങളുടെ സാധാരണജീവിതത്തെ ബാധിക്കുമോ? ആവശ്യങ്ങളുടെ വർധനവ് എത്രമാത്രം ജീവിതത്തെ അസ്വസ്ഥമാക്കുന്നുവെന്ന് ഗ്രൂപ്പിൽ ചർച്ചചെയ്യുക.

ആവശ്യങ്ങളെയും അത്യാവശ്യങ്ങളെയും വ്യക്തമായി ഗാന്ധിജി വേർതിരിക്കുന്നു. ജൈവികമായിത്തന്നെ നമ്മളിൽ മുദ്രണം ചെയ്യപ്പെട്ടവയാണ് അത്യാവശ്യങ്ങൾ. എന്നാൽ ആവശ്യങ്ങൾ കൃത്രിമമായി സൃഷ്ടിക്കപ്പെടുന്നവയാണ്. ഗാന്ധിജി പറയുന്നു:" നാം പലപ്പോഴും നമ്മുടെ യഥാർഥ ആവശ്യങ്ങളെപ്പറ്റി ബോധമുള്ളവരല്ല. പലപ്പോഴും നാം അനുചിതമായി നമ്മുടെ ആവശ്യങ്ങളെ ഇരട്ടിപ്പിക്കുന്നു. തന്മൂലം അബോധമായി നാം നമ്മളെത്തന്നെ കൊള്ളയടിക്കുകയാണ്." അദ്ദേഹം തുടർന്നു പറയുന്നു: "കുറേയൊക്കെ ശാരീരികസുഖവും സംതൃപ്തിയും നമുക്കാവശ്യമാണ്. പക്ഷേ, ഒരു പരിധികഴിഞ്ഞാൽ അതു നമുക്ക് ഒരു പ്രതിബന്ധമായി മാറുന്നു. അതിനാൽ അസംഖ്യം ആവശ്യങ്ങൾ ഉളവാക്കി അവ നേടാൻ ശ്രമിക്കുക എന്ന സിദ്ധാന്തം ഒരു ഊരാക്കുടുക്കായി, പരിണമിക്കുന്നു. ശാരീരികവും ബുദ്ധിപരവുമായ ആവശ്യങ്ങൾ വേണ്ടിടത്തുവച്ച് നിയന്ത്രിച്ചില്ലെങ്കിൽ അവ ശാരീരിക-ബൗദ്ധിക ഭോഗാസക്തിയായി തരംതാഴ്ന്നു... ഒരു മനുഷ്യന്റെ സർവ ഊർജവും ജനസേവനത്തിനായിട്ടാണ് കേന്ദ്രീകരിക്കേണ്ടത്."

സ്വന്തം ആവശ്യങ്ങൾ വർധിപ്പിക്കാൻ തുടങ്ങുന്ന നിമിഷംമുതൽ ലളിതജീവിതവും ഉയർന്ന ചിന്തയും എന്ന ആശയം മനുഷ്യനെ വിട്ടുപിരിയുന്നതായി ഗാന്ധിജി വിശ്വസിക്കുന്നു.

"തൃപ്തിയില്ലാത്തവർ എന്നും മോഹങ്ങളുടെ അടിമയായിരിക്കും.......മനുഷ്യൻ തന്നെയാണ് അവന്റെ ശത്രുവും അവന്റെ ഏറ്റവും നല്ല മിത്രവും. അടിമത്തം വേണോ സ്വാതന്ത്ര്യം വേണോ എന്ന കാര്യവും അവന് സ്വയം തീരുമാനിക്കാം." നിയന്ത്രിത ഉപഭോഗത്തിനാണ് ഗാന്ധിജി പ്രാധാന്യം നൽകുന്നത്. അത്യാവശ്യങ്ങളായിരിക്കണം ഉപഭോഗത്തെ നിർണയിക്കേണ്ടത്. അല്ലാതെ ആവശ്യങ്ങൾ ആയിരിക്കരുത്. അതുകൊണ്ട് ഗാന്ധിയൻ സമൂഹത്തെ 'അത്യാവശ്യപൂരണസമൂഹം' എന്നു വിളിക്കാവുന്നതാണ്. നമ്മുടെ ആവശ്യങ്ങൾക്ക് ആത്മനിയന്ത്രണം ഏർപ്പെടുത്തുമ്പോൾ സാധാരണക്കാരായ എല്ലാവർക്കും അവരുടെ അടിസ്ഥാനാവശ്യങ്ങൾ നിറവേറ്റാൻ കഴിയും. ലളിതജീവിതം-ഉയർന്നചിന്താഗതി എന്ന ഗാന്ധിയൻ സാമ്പത്തികാശയത്തിന്റെ പ്രധാനതത്ത്വങ്ങൾ താഴെപ്പറയുന്ന പ്രകാരം നമുക്ക് സംഗ്രഹിക്കാം.

1. ആവശ്യങ്ങളെയും അത്യാവശ്യങ്ങളെയും തിരിച്ചറിയാൻ കഴിയണം.
2. ആവശ്യങ്ങൾ ഒരിക്കലും പൂർണമായി തൃപ്തിപ്പെടുത്താൻ കഴിയില്ല. ആവശ്യങ്ങളുടെ പിറകെ പായുമ്പോൾ നാം ഭോഗാസക്തരാകുന്നു.
3. എല്ലാവർക്കും അത്യാവശ്യത്തിനുള്ള വക ഭൂമിയിലുണ്ട്.
4. മനുഷ്യന്റെ അത്യാർത്തിയാണ് എല്ലാ ദുരിതങ്ങൾക്കും ദാരിദ്ര്യത്തിനും കാരണം.
5. മനുഷ്യശരീരം സേവനത്തിനുള്ളതാണ്; ആസക്തിപൂരണത്തിനുള്ളതല്ല.
6. സുഖജീവിതത്തിന്റെ രഹസ്യം ത്യാഗമാണ്; ആസക്തിയിലൂടെ മരണവും.

3. ആഹാരത്തിനായുള്ള അധ്വാനം

ഓരോ വ്യക്തിയും വിയർപ്പൊഴുക്കി ആഹാരത്തിനുള്ള വക നേടണമെന്നാണ് ഈ ആശയം പറയുന്നത്. ഗാന്ധിജി പറയുന്നു: "ആഹാരത്തിനായി ജോലി ചെയ്യാനാണ് ഈശ്വരൻ മനുഷ്യനെ സൃഷ്ടിച്ചത്. ജോലിചെയ്യാതെ ഭക്ഷണം കഴിക്കുന്നവർ മോഷ്ടാക്കളാണ്. ശരീരത്തെ നിലനിർത്താനുള്ള വക നേടുന്നതിന് ശാരീരികാധ്വാനം തന്നെ വേണം. മനസ്സിനെ സംസ്കരിക്കുന്നതിന് ബൗദ്ധികവ്യായാമം വേണം. തൊഴിൽവിഭജനം വേണ്ടിടത്ത് ആവശ്യമാണ്. പക്ഷേ, ആ വിഭജനം കായികാധ്വാനം ചെയ്യുന്നവരും ബൗദ്ധികവ്യാപാരം ചെയ്യുന്നവരും തമ്മിലുള്ള വിഭജനമാകരുത്"

സ്വന്തം ആഹാരത്തിനായി മാത്രം അധ്വാനിക്കുന്ന രീതി നിലവിൽ വരുമ്പോൾ മനുഷ്യന്റെ ആവശ്യങ്ങൾ പരിമിതമാകും. ആഹാരരീതി ലളിതമാവുകയും ജീവിക്കാനായി ഭക്ഷിക്കുന്ന അവസ്ഥ നിലവിൽ വരുകയും ചെയ്യും. അത്തരം അധ്വാനത്തിൽ നിന്ന് വലുതായ ആനന്ദം ലഭിക്കുമെന്നും ഗാന്ധിജി വിശ്വസിക്കുന്നു.

ബൗദ്ധികപ്രവർത്തനത്തിലൂടെ ആഹാരം സമ്പാദിക്കുന്ന രീതിയെ ഗാന്ധിജി എതിർക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ, "ശരീരത്തിന്റെ ആവശ്യങ്ങൾക്കുള്ളത് ശരീരം തന്നെ നൽകണം. ബൗദ്ധികപ്രവർത്തനങ്ങൾ ആത്മാവിന് വേണ്ടിയുള്ളതാണ്. അതിന് പ്രതിഫലം ആവശ്യപ്പെടരുത്. ആദർശരാജ്യത്തിൽ ഡോക്ടർമാരും വക്കീലന്മാരും മറ്റും സമൂഹത്തിനുവേണ്ടി മാത്രം പ്രവർത്തിക്കുന്നു. അവർക്കു വേണ്ടിയല്ല." ബുദ്ധിപരമായ പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ മൂല്യത്തെ ഗാന്ധിജി ഒട്ടും കുറച്ചുകണ്ടിരുന്നില്ല. എന്നാൽ ശാരീരി

കായധ്വാനത്തിനു പകരമായി അതിനെ കാണാൻ കാണാൻ ഗാന്ധിജി തയാറായില്ല. ആരോഗ്യമുള്ള, അതേസമയം സത്യസന്ധമായി ജോലിചെയ്യാൻ തയാറല്ലാത്ത ഒരാൾക്ക് വെറുതെ ഭക്ഷണം നൽകുന്നത് കുറ്റകരമാണെന്നാണ് ഗാന്ധിജിയുടെ അഭിപ്രായം. എന്നാൽ ജോലിചെയ്യാൻ കഴിവില്ലാത്ത അംഗപരിമിതരെയും രോഗികളെയും സംരക്ഷിക്കേണ്ടത് രാഷ്ട്രത്തിന്റെ കടമയാണെന്ന് ഗാന്ധി വിശ്വസിക്കുന്നു. ഒരുവൻ സ്വതന്ത്രമായ സാഹചര്യത്തിൽ സ്വയമേവ അനുഷ്ഠിക്കുന്ന ശാരീരികാധ്വാനം മാത്രമേ ആഹാരത്തിനായുള്ള അധ്വാനം എന്ന ഗാന്ധിയൻ സാമ്പത്തികചിന്തയുടെ പരിധിയിൽ വരുകയുള്ളൂ. എന്നാൽ നിർബന്ധപൂർവം അനുഷ്ഠിക്കുന്ന ശാരീരികാധ്വാനത്തിന്റെ പ്രതിഫലം അസന്തുഷ്ടിയും രോഗവും ദാരിദ്ര്യവും അടിമത്തവുമായിരിക്കും.

സാമൂഹികസേവനത്തിന്റെ ഏറ്റവും ഉയർന്ന രൂപമായിട്ടാണ് ആഹാരത്തിനായുള്ള അധ്വാനത്തെ ഗാന്ധിജി കാണുന്നത്. ഭാരതീയദർശനമായ 'ധർമം' ആണ് ഈ സാമ്പത്തികാശയത്തിന്റെ ഉറവിടം. 'ധർമം' എന്ന തത്ത്വമനുസരിച്ച് ജോലിതന്നെയാണ് ഒരുവന്റെ പ്രതിഫലവും. ഓരോരുത്തരും അവരവർക്കു നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള കർമങ്ങളിലൂടെ ആത്മസാക്ഷാൽക്കാരത്തിലേക്ക് എത്തിച്ചേരുന്നു. ഈ ആത്മസാക്ഷാൽക്കാരം തന്നെയാണ് ഒരുവന്റെ പ്രതിഫലം. പ്രഫ. ജെ.ഡി. സേത്തി 'ആഹാരത്തിനായുള്ള അധ്വാനം' എന്ന ആശയത്തിന്റെ നാലു ഘടകങ്ങളെ തിരിച്ചറിയുന്നു. അവ താഴെ പറയുന്നു. 1. ഏറ്റവും കുറഞ്ഞ അളവിലുള്ള ശാരീരികാധ്വാനം 2.ആത്മസാക്ഷാൽക്കാരത്തിനുള്ള ഉപകരണം 3. സേവനത്തിനുള്ള ഉപാധി 4.ജീവിതസന്ധാരണത്തിനുള്ള മാർഗം. ജീവിതസന്ധാരണത്തിനുവേണ്ടി ഒരുവൻ അനുഷ്ഠിക്കുന്ന മാർഗം എല്ലായ്പ്പോഴും ധാർമികവും സേവനത്തിനുള്ളതുമായിരിക്കണം.

നമുക്കു ചെയ്യാം

ആഹാരത്തിനായുള്ള അധ്വാനം എന്ന ഗാന്ധിയൻ സാമ്പത്തികാശയത്തെ വിമർശനാത്മകമായി വിലയിരുത്തുക.

പ്രവർത്തനം

നിങ്ങൾ ഓരോരുത്തരും ദൈനംദിന ജീവിതത്തിൽ ഉപയോഗിക്കുന്ന ഉൽപ്പന്നങ്ങളുടെ ഒരു പട്ടിക തയാറാക്കുക. ഇവയിൽ പ്രാദേശികമായി ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കുന്നവ ഏതെല്ലാമാണ്?

- *വൻകിട കമ്പനികൾ ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കുന്നവ ഏതെല്ലാമാണ്?*
- *വിദേശനിർമിത വസ്തുക്കൾ ഏതെല്ലാമാണ്?*
- *പ്രാദേശിക ഉൽപ്പന്നങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ചാൽ നമുക്കുണ്ടാകുന്ന നേട്ടങ്ങളെക്കുറിച്ച് ഒരു ഉപന്യാസം തയാറാക്കുക.*

4. സ്വദേശി

നിങ്ങളുടെ പ്രദേശത്തെ ഒരു കുടുംബശ്രീ ഉൽപ്പാദകയൂണിറ്റ് സന്ദർശിക്കുക. ഇവിടെ എന്തെല്ലാമാണ് ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കുന്നത്?

ഈ ഉൽപ്പന്നങ്ങൾ ആരാണ് വാങ്ങുന്നത്?

ആരൊക്കെയാണ് ഇവിടത്തെ ഗുണഭോക്താക്കൾ?

അയൽപക്കത്തെ ശാക്തീകരിക്കുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങളാണ് 'സ്വദേശി' എന്ന ആശയത്തിൽ ഉൾപ്പെടുന്നത്. ഗാന്ധിയൻ പ്രവർത്തനപദ്ധതിയിലെ പ്രധാന ആശയമാണിത്. 'സ്വദേശി' എന്ന വാക്കിന്റെ

അർഥം സ്വന്തം ദേശം എന്നാണ്. പക്ഷേ, ഗാന്ധിജി ഇതിനെ ജീവിതത്തിന്റെ പൂർണതത്ത്വശാസ്ത്രപരമായി വികസിപ്പിച്ചു. 'സ്വധർമ' എന്ന ഭഗവത്ഗീതയിലെ ആശയത്തോട് ഏറ്റവും അടുത്തുനിൽക്കുന്നതാണ് 'സ്വദേശി.' ഇവിടെ നാം സ്വദേശിസിദ്ധാന്തത്തിന്റെ സാമ്പത്തികതലം മാത്രമാണ് പരിശോധിക്കുന്നത്.

ഗാന്ധിജി സ്വദേശിയെ ഇപ്രകാരം നിർവചിച്ചു: "നമ്മുടെ സമീപത്തുള്ള സാധനങ്ങളും സേവനങ്ങളും പ്രയോജനപ്പെടുത്താനുള്ള ഒരു ചേതോവികാരമാണ് സ്വദേശി എന്നതുകൊണ്ട് അർഥമാക്കുന്നത്. അതിദൂരദേശത്തെ ആശ്രയിക്കുന്നതിൽ നിന്നുള്ള മോചനമാണത്" ഈ നിർവചനപ്രകാരം നമ്മുടെ തൊട്ടയൽവാസികൾ നിർമിക്കുന്ന സാധനങ്ങളാണ് നാം ഉപയോഗിക്കേണ്ടത്. നാട്ടിലെ വ്യവസായശാലകൾ നമുക്കുവേണ്ട സാധനങ്ങൾ നിർമിച്ചു നൽകണം. ഒരു മനുഷ്യന് ലോകത്തുള്ള എല്ലാ മനുഷ്യനെയും സേവിക്കാൻ കഴിയില്ല. സേവനത്തിന്റെ ഈ പരിമിതിയെ 'സ്വദേശി' അംഗീകരിക്കുന്നു. നമുക്ക് അഭികാമ്യമായത് ഏറ്റവും അടുത്ത അയൽക്കാരന് സേവനം ചെയ്യുക എന്നതാണ്. അതിലൂടെ നാം ലോകത്തെത്തന്നെയാണ് സേവിക്കുന്നത്. ഇതാണ് സ്വദേശിയുടെ അടിസ്ഥാനപ്രമാണം.

സ്വദേശിയുടെ പ്രധാന ഘടകങ്ങൾ

1) ബാഹ്യസഹായം കൂടാതെതന്നെ അടിസ്ഥാനാവശ്യങ്ങൾ നിറവേറ്റാൻ ഓരോ സമൂഹത്തിനും ശേഷിയുണ്ട്.
2) അകലെയുള്ള അയൽക്കാരനേക്കാൾ അടുത്തുള്ള അയൽക്കാരന്റെ ഉൽപ്പന്നങ്ങൾക്കു നാം മുൻഗണന കൊടുക്കണം.
3) സ്വദേശിസമൂഹത്തിൽ ഓരോ വ്യക്തിക്കും അവന്റെ ഏറ്റവും മെച്ചപ്പെട്ട കഴിവുകൾ പ്രകടിപ്പിക്കാൻ അവസരം ലഭിക്കുന്നു.
4) അഹിംസാത്മകവും ചൂഷണവിമുക്തവുമായ സമൂഹമാണ് 'സ്വദേശി' ലക്ഷ്യം വയ്ക്കുന്നത്.
5) സ്വദേശിസമൂഹത്തിൽ ഒരു വ്യക്തി ഉപഭോക്താവ് എന്ന നിലയിൽ അവന്റെ ആവശ്യങ്ങൾക്ക് നിയന്ത്രണം ഏർപ്പെടുത്തുന്നു.
6) പ്രാദേശികവിഭവങ്ങളുടെയും തദ്ദേശീയ സാങ്കേതികവിദ്യയുടെയും പരമാവധി ഉപയോഗം ഉറപ്പുവരുത്തുന്നു.
7) സ്വദേശിസമൂഹത്തിൽ ഉപഭോക്താവ് തന്റെ അയൽക്കാരനായ ഉൽപ്പാദകനോട് ഉൽപ്പന്നത്തിന്റെ ഗുണനിലവാരം വർധിപ്പിക്കുന്നതിന് സഹകരിക്കുക.

കോളനിവൽക്കരണത്തിന്റെ ഭാഗമായുള്ള സാമ്പത്തികാധിനിവേശത്തെ ചെറുക്കാനുള്ള ശക്തമായ പ്രതിരോധമാണ് 'സ്വദേശി.' സ്വദേശിസിദ്ധാന്തം രാജ്യങ്ങൾ തമ്മിലുള്ള വ്യാപാരത്തിന് എതിരല്ല. ഇക്കാര്യത്തിൽ വളരെ കൃത്യമായ നിലപാട് ഗാന്ധിജിക്കുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം പറയുന്നു: "മറ്റേതൊരു നല്ല കാര്യവും പോലെ സ്വദേശിയും ഒരു ഹരമാക്കിയാൽ നശിച്ചതുതന്നെ. ആ അപകടത്തിനെതിരെ ജാഗ്രത പുലർത്തണം. വിദേശ ഉൽപ്പാദകരെ വിദേശികളായതുകൊണ്ട് മാത്രം തള്ളുന്നതും ഒരുതരത്തിലും ഇണങ്ങാത്ത ഉൽപ്പാദനപ്രവർത്തനത്തിനായി രാഷ്ട്രത്തിന്റെ സമയവും പണവും പാഴാക്കുന്നതും കുറ്റകരമായ ഭോഷത്തമാണ്. അതു സ്വദേശിതത്ത്വത്തിന് എതിരുമാണ്. സ്വദേശി

യുടെ യഥാർഥ സാധകന് വിദ്വേഷം പാടില്ല. സ്വദേശി എന്നത് നിസ്വാർഥ സേവനത്തിന്റെ തത്ത്വശാസ്ത്രമാണ്. അതിന്റെ വേരുകളാവട്ടെ, ആഴ്ന്നിറങ്ങിയിരിക്കുന്നത് അഹിംസ അഥവാ പ്രേമത്തിലാണ്."

സ്വദേശിസിദ്ധാന്തം ലക്ഷ്യം വയ്ക്കുന്നത് സ്വയംപര്യാപ്തമായ ഒരു സമൂഹമാണ്. ഒരു സ്വാശ്രയസമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥയിൽ താഴെപ്പറയുന്ന നിബന്ധനകൾ അനുസരിച്ച് മാത്രമേ ഉൽപ്പന്നങ്ങൾ മറ്റു രാജ്യങ്ങളിൽനിന്നു വാങ്ങാവൂ.

1) ജനങ്ങളുടെ വളർച്ചയ്ക്കും വികാസത്തിനും ഒഴിച്ചുകൂടാനാവാത്തവ.

2) പ്രാദേശികമായി ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കാൻ കഴിയാത്തവ.

3) സമീപഭാവിയിൽ പ്രാദേശികമായി ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കാൻ കഴിയാത്തവ.

സ്വയംപര്യാപ്തവും സ്വാശ്രയത്വത്തിലധിഷ്ഠിതവുമായ ഒരു സമൂഹസൃഷ്ടിക്കായുള്ള വിശ്വാസപ്രമാണമാണ് 'സ്വദേശി.'

നമുക്കു ചെയ്യാം

ഗാന്ധിജിയുടെ സ്വദേശിസിദ്ധാന്തം ലക്ഷ്യംവയ്ക്കുന്നത് സ്വയംപര്യാപ്തമായ ഒരു സമൂഹമാണ് - വിശകലനം ചെയ്യുക.

5. ഖാദി

ഗാന്ധിയൻ സങ്കൽപ്പമായ 'ഖാദി' കേവലമൊരു തുണ്ട് വസ്ത്രമല്ല. ഒരു ആശയത്തിന്റെ ഭൗതികസാക്ഷാൽക്കാരമാണത്. ഖാദി എന്നത് കോളനിഭരണത്തിൽനിന്നുള്ള സ്വാതന്ത്ര്യത്തിന്റെ പ്രതീകം മാത്രമല്ല, സ്വയംപര്യാപ്തത, രാഷ്ട്രീയസ്വാതന്ത്ര്യം, ആധ്യാത്മികത, എളിമ, ധാർമികവിശുദ്ധി, ദേശീയൈക്യം, മതസൗഹാർദം, സാമൂഹിക സമത്വം, തൊട്ടുകൂടായ്മയുടെ അന്ത്യം, അതിലെല്ലാമുപരി അഹിംസയുടെയും പ്രതീകമാണ് ഖാദി. ഗാന്ധിജി നിർദേശിച്ച നിർമാണാത്മകപരിപാടികളിലെ (Constructive Programme) പ്രധാന ഇനമാണ് ഖാദി. 1918 ലാണ് ഗാന്ധിജി ഖാദിപ്രസ്ഥാനം ആരംഭിക്കുന്നത്. ഇന്ത്യയിലെ ദരിദ്രജനകോടികൾക്ക് ആശ്വാസം നൽകുന്ന ഉപകരണമായിട്ടാണ് ഖാദിയെ ഗാന്ധിജി കണ്ടത്. ഇന്ത്യയുടെ ദാരിദ്ര്യത്തിന്റെയും പിന്നാക്കാവസ്ഥയുടെയും പ്രതീകമായിരുന്ന ഖാദിയെ ഗാന്ധിജി സ്വാശ്രയത്വത്തിന്റെയും അഹിംസയുടെയും പ്രതീകമായി പരിവർത്തനം ചെയ്തു. ഗാന്ധിജി പറയുന്നു: "സർവരാജ്യസമത്വവും സാമ്പത്തികസ്വാതന്ത്ര്യവും ഖാദിയുടെ സന്ദേശത്തിലുണ്ട്. പരിപൂർണമായ സ്വദേശിമനോഭാവമാണത്. ഗ്രാമവാസികളുടെ ബുദ്ധിയും ശക്തിയും ഉപയോഗിച്ച് വേണ്ടതെല്ലാം നേടാനുള്ള ഒരു ദൃഢനിശ്ചയമാണത്. ഖാദി എനിക്ക് ഇന്ത്യയുടെ ഐക്യത്തിന്റെയും സാമ്പത്തികസ്വാതന്ത്ര്യത്തിന്റെയും സമത്വത്തിന്റെയും പ്രതീകമാണ്. കൂടാതെ ഉൽപ്പാദനത്തിന്റെയും വിതരണത്തിന്റെയും വികേന്ദ്രീകരണവും ഖാദികൊണ്ട് സാധിക്കുന്നു."

'ഖാദി' എന്നത് പൂർണമായും സ്വദേശിമാനസികാവസ്ഥയാണ്. ഗ്രാമസൗരയൂഥത്തിലെ സൂര്യനായിട്ടാണ് ഗാന്ധിജി ഖാദിയെ വിശേഷിപ്പിക്കുന്നത്. ഇതിനെപ്പറ്റി ഗാന്ധിജി വിശദമാക്കുന്നത് ഇപ്രകാരമാണ്: "ഖാദി ഇല്ലാതെ മറ്റു വ്യവസായങ്ങൾ നിലനിൽക്കുന്നില്ല. അതുപോലെ മറ്റു ഗ്രാമവ്യവസായങ്ങൾ - ധാന്യസംസ്കരണം, സോപ്പുനിർമാണം, കടലാസുനിർമാണം, തീപ്പെട്ടിവ്യവസായം, എണ്ണയാട്ട് തുടങ്ങിയവ ഖാദിവ്യവസായത്തിന് മാന്യത കൂട്ടുന്നു. ഗ്രാമങ്ങളിൽനിന്നെത്തുന്ന ഉൽപ്പന്നങ്ങളേ ഉപയോഗിക്കൂ എന്ന്

നിർബന്ധം വയ്ക്കണം. നമുക്ക് ഗ്രാമങ്ങളോടു താൽപ്പര്യമുണ്ടായാൽ പിന്നെ പടിഞ്ഞാറിനെ അനുകരിക്കണമെന്നുണ്ടാകില്ല. യന്ത്രങ്ങൾ ഉൽപ്പാദിപ്പിച്ച സാധനങ്ങളും ആവശ്യമായിത്തോന്നില്ല. ദാരിദ്ര്യവും പട്ടിണിയും അലസതയുമൊക്കെ അജ്ഞാതങ്ങളായി മാറുന്ന നവീനവീക്ഷണമുള്ള ഒരു ദേശീയതാൽപ്പര്യം നമുക്കുണ്ടായി വരുകയും ചെയ്യും." 'ഖാദി സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥയിൽ' ഉൽപ്പാദനം വിപണിക്കുവേണ്ടിയല്ല, ഉപഭോഗത്തിനുവേണ്ടിയാണ്. ബൃഹദ് ഉൽപ്പാദനമല്ല, ജനങ്ങളുടെ നേതൃത്വത്തിലുള്ള ഉൽപ്പാദനമാണ് ഗാന്ധിജി ലക്ഷ്യംവയ്ക്കുന്നത്. അതുകൊണ്ടാണ് ഖാദിയെ സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥയുടെ കേന്ദ്രമാക്കി ഗാന്ധിജി പ്രതിഷ്ഠിച്ചത്. ഖാദി താഴെ പറയുന്ന കാര്യങ്ങൾ പ്രതിനിധീകരിക്കുന്നു. 1) സ്വാതന്ത്ര്യം, തൊഴിലിന്റെ അന്തസ്സ്, തൊഴിലിന്റെ സാധ്യത എന്നിവ ഉറപ്പുവരുത്തുന്നു. 2) പ്രാദേശികവിഭവങ്ങളുടെയും മനുഷ്യശേഷികളുടെയും പരമാവധി ഉപയോഗം. 3) സ്വയം ചലിക്കുന്നതും സ്വയംപര്യാപ്തവും സദായിയുമായ സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥ സൃഷ്ടിക്കുക.

നമുക്ക് അറിയാം

വസ്ത്രനിർമാണം ഏറ്റവും ഉചിതമായ കുടിൽവ്യവസായമായി സ്വീകരിക്കേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യകതയെപ്പറ്റി ഗാന്ധിജി ഇപ്രകാരം എഴുതി:

1. *തൊഴിലില്ലാതെ വെറുതെയിരിക്കുന്ന ആയിരക്കണക്കിനാളുകൾക്ക് അത് ഉടൻ തൊഴിൽ പ്രദാനം ചെയ്യുന്നു.*
2. *ആയിരക്കണക്കിനാളുകൾക്ക് ആ പ്രവൃത്തി നിശ്ചയമുണ്ട്.*
3. *പഠിച്ചെടുക്കാൻ എളുപ്പമാണ്.*
4. *വലിയ മൂലധനത്തിന്റെ ആവശ്യമില്ല.*
5. *ചർക്കയെന്നത് വിലകുറച്ചും എളുപ്പമായി ഉണ്ടാക്കിയെടുക്കാവുന്നതുമാണ്. ഒരു തടിച്ചീളും ഓട്ടിൻകഷണവുമുണ്ടെങ്കിൽ പോലും നൂൽനൂൽക്കാമെന്നു നമ്മളിൽ പലർക്കും ഇനിയുമറിയില്ല.*
6. *ജനങ്ങൾക്ക് ഈ ജോലിയോടു വൈമുഖ്യമില്ല.*
7. *ദൗർലഭ്യതയുടെ കാലത്തും ക്ഷാമകാലത്തും അത് ജനങ്ങൾക്ക് ആശ്വാസം നൽകുന്നു.*
8. *വിദേശവസ്ത്രങ്ങൾ വാങ്ങുന്നതുവഴി ഇന്ത്യയിൽനിന്നു പുറത്തേക്കുള്ള ധനത്തിന്റെ ഒഴുക്കു തടയാൻ അതിനു കഴിയുന്നു.*
9. *ഇപ്രകാരം ലാഭിക്കുന്ന ലക്ഷങ്ങൾ പാവപ്പെട്ട ജനങ്ങളുടെ പ്രയോജനത്തിനായി സ്വയമേവ വിതരണം ചെയ്യപ്പെടുന്നു.*
10. *ഈ രംഗത്ത് ഉണ്ടാകുന്ന ചെറിയൊരു വിജയം പോലും ആളുകൾക്ക് പെട്ടെന്നുള്ള വലിയ നേട്ടമായി മാറുന്നു.*
11. *ജനങ്ങളുടെ ഇടയിൽ സഹകരണം വളർത്താൻ ഏറ്റവും ഫലപ്രദമായ വഴിയാണിത്.*

നമുക്കു ചെയ്യാം

സമീപത്തുള്ള ഒരു ഖാദി ഷോപ്പ് സന്ദർശിച്ച് ഖാദിമേഖല നേരിടുന്ന പ്രശ്നങ്ങൾ അവരുമായി ചർച്ചചെയ്യുക - അനുഭവങ്ങൾ ക്ലാസിൽ ചർച്ച അവതരിപ്പിക്കുക.

6. യന്ത്രവൽക്കരണവും വ്യവസായവൽക്കരണവും

ഖാദിയിലൂടെയും ഗ്രാമവ്യവസായങ്ങളിലൂടെയും ജനങ്ങളുടെ നേതൃത്വത്തിലുള്ള ഉൽപ്പന്നത്തെ ശക്തിപ്പെടുത്തുകയാണ് യന്ത്രങ്ങളുടെ ഉചിതമായ ആവശ്യമെന്ന് ഗാന്ധിജി അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു.

വ്യവസായവിപ്ലവാനന്തരം പടിഞ്ഞാറൻനാടുകളിൽ സാധനങ്ങളുടെ ഉൽപ്പാദനത്തിലും അവയുടെ വിതരണത്തിലും വലിയ മാറ്റങ്ങളാണു സംഭവിച്ചത്. മനുഷ്യതൊഴിലിന്റെ സ്ഥാനം യന്ത്രങ്ങൾ ഏറ്റെടുത്തു. സാമ്പത്തികപ്രവർത്തനങ്ങളുടെ കേന്ദ്രീകരണത്തിലൂടെ മനുഷ്യന്റെ എല്ലാ പ്രശ്നങ്ങൾക്കും പരിഹാരം കാണാമെന്ന് സാമ്പത്തികവിദഗ്ധർ ചിന്തിച്ചു. ദാരിദ്ര്യവും തൊഴിലില്ലായ്മയും ഇതിലൂടെ പരിഹരിക്കപ്പെടുമെന്ന് അവർ വിശ്വസിച്ചു. എന്നാൽ ഇത് ഒരു വ്യാമോഹം മാത്രമായിരുന്നു. പ്രശ്നങ്ങൾ പരിഹരിക്കുന്നതിനു പകരം വ്യവസായവൽക്കരണത്തിന്റെയും യന്ത്രവൽക്കരണത്തിന്റെയും ഫലമായി ഒട്ടനവധി പുതിയ പ്രശ്നങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കപ്പെടുകയാണു ചെയ്തത്. തൊഴിലില്ലായ്മ, തൊഴിലിൽനിന്നുള്ള അന്യവൽക്കരണം, പരിസ്ഥിതിമലിനീകരണം, വിഭവങ്ങളുടെ അമിത ഉപയോഗം, നഗരവൽക്കരണം എന്നിവയെല്ലാം ഇതിന്റെ ഫലങ്ങളാണ്. അതിലെല്ലാമുപരി യന്ത്രവൽക്കരണവും വ്യവസായവൽക്കരണവും ചൂഷണത്തിനു കാരണമാകുന്നു. ഇതിനെപ്പറ്റി ഗാന്ധിജി പറയുന്നു:

"വ്യവസായവൽക്കരണം വമ്പിച്ച തോതിലുണ്ടാകുമ്പോൾ സ്വാഭാവികമായി പ്രത്യക്ഷമായോ പരോക്ഷമായോ ചൂഷണവും ഉടലെടുക്കുന്നു. മത്സരവും വിപണികൾ പിടിച്ചെടുക്കാനുള്ള ശ്രമവും ഉണ്ടാകുമ്പോൾ ഗ്രാമവാസികളാണ് എപ്പോഴും ചൂഷണത്തിന് ഇരയാവുക". ദാരിദ്ര്യം മാറുന്നതിന് വ്യവസായവൽക്കരണത്തെ ഗാന്ധിജി പ്രതിവിധിയായി കാണുന്നില്ല. "കാളവണ്ടി ഉപയോഗിക്കുന്നതല്ല നമ്മുടെ കുഴപ്പങ്ങൾക്കു കാരണം. നമ്മുടെ സ്വാർഥതയും അയൽക്കാരോടുള്ള അവഗണനയുമാണ് പ്രശ്നങ്ങൾ." കുറേക്കൂടി വ്യക്തമായി മനുഷ്യന്റെ സ്വാർഥതയെപ്പറ്റി ഗാന്ധിജി 'സർവോദയം' എന്ന തന്റെ കൃതിയിൽ വിശദമാക്കുന്നുണ്ട്: "സാമ്പത്തികശാസ്ത്രം' മനുഷ്യരുടെ സ്വഭാവത്തെയും പെരുമാറ്റത്തെയും കണക്കിലെടുക്കുന്നില്ല. എന്നാൽ ധനാർജനമാണ് അഭിവൃദ്ധിയുടെ അടയാളമെന്നും രാഷ്ട്രങ്ങളുടെ സന്തോഷം അവരുടെ ധനത്തെ മാത്രം ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നുവെന്നും ധരിക്കുന്നു. കൂടുതൽ വ്യവസായങ്ങളാൽ കൂടുതൽ സന്തോഷം! അതിനാൽ ആളുകൾ ഉന്മേഷപ്രദമായ കാറ്റടിക്കുന്ന അവരുടെ ഗ്രാമങ്ങളിലെ കൃഷിയിടങ്ങൾ ഉപേക്ഷിച്ച് നഗരങ്ങളിൽ വരുകയും അവിടത്തെ മാരകമായ വായു ശ്വസിച്ചുകൊണ്ട് അന്ധകാരത്തിലും ശബ്ദകോലാഹലങ്ങളിലും അൽപ്പായുസ്സുക്കളായി ജീവിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇത് ദേശീയതലത്തിൽ ആരോഗ്യനാശത്തിലേക്കും കൂടിവരുന്ന അത്യാർത്തിയിലേക്കും അധാർമികതയിലേക്കും നയിക്കുന്നു."

യന്ത്രവൽക്കരണമാണ് വ്യവസായവൽക്കരണത്തിന്റെ ഗതിവേഗം വർധിപ്പിക്കുന്നത്. യന്ത്രവൽക്കരണത്തെയല്ല ഗാന്ധിജി എതിർക്കുന്നത്. മറിച്ച്, യാതൊരു വകതിരിവുമില്ലാതെയുള്ള യന്ത്രവർധവിനെയാണ്. അദ്ദേഹം പറയുന്നു: "യന്ത്രവിജയത്തിൽ മതിമറന്നു പോകുവാൻ ഞാൻ തയാറല്ല. നാശകാരിയായ യന്ത്രങ്ങൾക്ക് ഞാനെന്നും എതിരാണ്. എന്നാൽ തൊഴിലാളികളുടെ പ്രവർത്തനം എളുപ്പമാക്കാനുദ്ദേശിച്ചുള്ള എല്ലാ ലളിതമായ ഉപകരണങ്ങൾക്കും ലഘുയന്ത്രങ്ങൾക്കും ഞാൻ സ്വാഗതം നേരുന്നു."

യന്ത്രങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുന്ന പ്രശ്നങ്ങൾ ഗാന്ധി വിശദീകരിക്കുന്നു.

- മനുഷ്യാധ്വാനത്തെ നീക്കംചെയ്യുകയും തൊഴിലില്ലായ്മ വർധിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യും.
- മണ്ണ്, ജലം, വായു എന്നിവ മലിനമാക്കുന്നു.
- ശുചിത്വമില്ലാത്ത പരിസരങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നു.
- മനുഷ്യനെ അടിമകളാക്കി മാറ്റുന്നു.
- മനുഷ്യരെ അവഗണിച്ചുകൊണ്ട് വൻകിട ഉൽപ്പാദനങ്ങൾ നടത്തുന്നു.
- വലിയ അസമത്വങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നു.
- ഗ്രാമീണ കരകൗശലവിദ്യകളും പ്രാദേശികവിജ്ഞാനവും ഇല്ലാതാകുന്നു.

മനുഷ്യനും അവന്റെ ക്ഷേമവുമായിരുന്നു ഗാന്ധിജിയുടെ പരിഗണനകൾ. അതുകൊണ്ട് ഉൽപ്പാദന പ്രക്രിയയിൽ യന്ത്രവൽക്കരണം നടത്തപ്പെടുമ്പോൾ അതിന് ചില അടിസ്ഥാന തത്ത്വങ്ങൾ ആവശ്യമാണെന്ന് ഗാന്ധിജി നിഷ്കർഷിക്കുന്നു.

- യന്ത്രങ്ങൾ മനുഷ്യാധ്വാനത്തെ മാറ്റിപ്രതിഷ്ഠിക്കരുത്.
- ഗ്രാമങ്ങൾ ചൂഷണത്തിലേക്കു നയിക്കപ്പെടരുത്.
- ഗ്രാമീണ കരകൗശലവസ്തുക്കളുമായി മത്സരത്തിൽ ഏർപ്പെടരുത്.
- ഗ്രാമീണ കരകൗശലവിദഗ്ധരുടെ വൈഷമ്യങ്ങൾ കുറയ്ക്കുന്നതിനും ശേഷികൾ വർധിപ്പിക്കുന്നതിനും അതുപയോഗിക്കണം.
- അധികാരവും വിഭവങ്ങളും ഏതാനും ആളുകളിൽ കേന്ദ്രീകരിച്ചുകൊണ്ടുള്ള കുത്തകവൽക്കരണം സംഭവിക്കരുത്.
- വ്യവസായങ്ങൾ ഭരണകൂടത്താൽ സാമ്പത്തികമായി പിന്തുണയ്ക്കപ്പെടണം.
- എല്ലാവരുടേയും ക്ഷേമത്തിനായി രാഷ്ട്രത്താൽ പൊതുവിൽ വ്യവസായങ്ങൾ നിയന്ത്രിക്കപ്പെടണം.
- അത് മനുഷ്യന്റെ അത്യാവശ്യങ്ങളെ യാതൊരു കാരണവശാലും തടസ്സപ്പെടുത്തരുത്.

യന്ത്രങ്ങൾ മനുഷ്യക്ഷേമത്തിന് ഉതകുന്നതാണെങ്കിൽ മാത്രമാണ് ഗാന്ധിജി അവയെ പിന്തുണയ്ക്കുന്നത്. അവ തൊഴിലില്ലായ്മയും ചൂഷണവും സൃഷ്ടിക്കരുത്. വ്യവസായവൽക്കരണം ദരിദ്രഗ്രാമീണരെ ചൂഷണംചെയ്യുന്നതും കമ്പോളമത്സരങ്ങളിലേക്കു നയിക്കുന്നതുമാണ്. അതുകൊണ്ട് ഗ്രാമങ്ങൾ സ്വയംപര്യാപ്തമാവണം തങ്ങളുടെ ഉപയോഗത്തിനുള്ള വസ്തുക്കൾ അവ ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കേണ്ടതാണ്. ഈ ലക്ഷ്യത്തോടെയുള്ള യന്ത്രങ്ങളുടെ ഉപയോഗം നമുക്ക് അംഗീകരിക്കാൻ കഴിയുമെന്ന് ഗാന്ധിജി പറയുന്നു. ഗാന്ധിജിയുടെ സങ്കൽപ്പത്തിലുള്ള സ്വരാജ് ഗ്രാമങ്ങളിലെ ചെറിയ വ്യവസായ യൂണിറ്റുകളാണ്.

ജീവസന്ധാരണത്തിനു നിരക്ഷരരും ദരിദ്രരുമായ കർഷകർ നടത്തുന്ന സംരംഭങ്ങളാണ വ. ഗ്രാമീണ കുടിൽവ്യവസായങ്ങളുടെ വികേന്ദ്രീകൃത നടപ്പാക്കൽ നഗര കേന്ദ്രീകൃത വ്യവസായത്തിനെതിരെ അദ്ദേഹം മുന്നോട്ടുവയ്ക്കുന്നു.

നമുക്കു ചെയ്യാം

നിങ്ങളുടെ പ്രദേശത്തുള്ള ഫാക്ടറി സന്ദർശിച്ച് അവിടത്തെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ വിലയിരുത്തുക. ഗാന്ധിയൻചിന്തയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ നിങ്ങളുടെ വിലയിരുത്തലുകൾ പരിശോധിക്കുക.

7. വികേന്ദ്രീകരണം

പ്രവർത്തനം

നമ്മുടെ വിപണിയിലുള്ള രണ്ട് ഉൽപ്പന്നങ്ങൾ ശ്രദ്ധിക്കുക. താഴെ കാണുന്ന ചോദ്യങ്ങൾക്ക് ഉത്തരം കണ്ടെത്തി ജനങ്ങൾക്ക് കൂടുതൽ പ്രയോജനപ്രദമായത് ഏതെന്ന് കണ്ടെത്തുക. അത്തരം ഉൽപ്പന്നത്തിന്റെ മേന്മകൾ എന്തെല്ലാമെന്നു ചർച്ചചെയ്യുക.

ബ്രാന്റഡ് സോപ്പ്	കുടുംബശ്രീ സോപ്പ്
• ആരാണ് ഉൽപ്പാദകർ?	• ആരാണ് ഉൽപ്പാദകർ?
• ആരാണ് ഉപഭോക്താക്കൾ?	• ആരാണ് ഉപഭോക്താക്കൾ?
• ആർക്കാണ് ലാഭം കിട്ടുന്നത്?	• ആർക്കാണു ലാഭം കിട്ടുന്നത്?

ഗാന്ധിയൻ സമ്പദ്ശാസ്ത്രത്തിലെ വളരെ ചലനാത്മകമായ ഒരു ആശയമാണ് വികേന്ദ്രീകരണം. ഗാന്ധിയൻ സാമ്പത്തികചിന്തയിലെ ഒരു പ്രധാന തത്ത്വമാണിത്. എല്ലാ സാമ്പത്തികക്രമത്തിലും സമൂഹത്തിലും സമ്പത്ത് ഒരു അധികാരകേന്ദ്രമാണ്. സമ്പത്ത് കൈയാളുന്നവർ ശക്തരായ അധികാരികളായി മാറുന്നു. അവർ സമൂഹത്തെ ഭരിക്കുകയും നിയമങ്ങൾ നിർമിക്കുകയും രാഷ്ട്രഭരണം നിയന്ത്രിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. വ്യവസായപൂർവ സമൂഹത്തിൽ ഭൂവുടമകളായിരുന്നല്ലോ അധികാരകേന്ദ്രങ്ങളായിരുന്നത്. ലോകവ്യാപകമായ ഉൽപ്പാദന-വിതരണ സംവിധാനത്തിൽ സമൂലമാറ്റം കൊണ്ടുവന്ന ഒന്നാണ് വ്യവസായവിപ്ലവം. അത് അധികാരത്തിന്റെ കേന്ദ്രീകരണത്തിന് മുഖ്യകാരണമായി. വ്യവസായവിപ്ലവം കൊണ്ടുവന്ന പ്രധാന മാറ്റങ്ങൾ താഴെപ്പറയുന്നു.

- യന്ത്രങ്ങൾ മനുഷ്യാധ്വാനത്തിനു പകരമായി.
- ഗ്രാമകേന്ദ്രീകൃത, പ്രാദേശിക ഉൽപ്പാദന വ്യവസ്ഥയ്ക്കു പകരമായി കേന്ദ്രീകൃത ഫാക്ടറിസംവിധാനം നിലവിൽവന്നു.
- വിതരണരീതിക്കും മാറ്റംവന്നു.

ഇത്തരം ഉൽപ്പാദന-വിതരണരംഗത്തെ മാറ്റങ്ങൾക്കു വിധേയമായി സാമ്പത്തിക അധികാരം കേന്ദ്രീകരിക്കപ്പെട്ടു. സമ്പത്ത് കുറേ ആൾക്കാരുടെ കൈയിൽമാത്രം കേന്ദ്രീകരിക്കാൻ ഇത് ഇടവരുത്തി. ദാരിദ്ര്യവും തൊഴിലില്ലായ്മയും വർധിച്ചു. സമൂഹത്തിൽ അസന്തുലിതാവസ്ഥ സംജാതമായി. ദരിദ്രരും സമ്പന്നരും തമ്മിലുള്ള വിടവ് വർധിച്ചു. ഇന്ത്യൻ സമൂഹത്തിൽ സാമ്പത്തികാധികാരത്തിന്റെ കേന്ദ്രീകരണം ഉയർത്തിയ പ്രശ്നങ്ങളെ പറ്റി ഗാന്ധിക്ക് നല്ലപോലെ ബോധ്യമുണ്ടായിരുന്നു. അതിനാൽ ഒരു വികേന്ദ്രീകൃത-ഉൽപ്പാദന-വിതരണ സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥയ്ക്കായി ഗാന്ധി നിലകൊണ്ടു.

സാമ്പത്തികാധികാരം കേന്ദ്രീകരിക്കുമ്പോഴുള്ള ദോഷങ്ങൾ ഗാന്ധി സൂചിപ്പിക്കുന്നു.

- സമ്പത്ത് കുറേപ്പേരുടെ കൈയിലേക്കു മാത്രം കേന്ദ്രീകരിക്കുന്നു.
- അക്രമവും ചൂഷണവും
- ദരിദ്ര-സമ്പന്ന അന്തരത്തിലുള്ള വർധനവ്
- അസമത്വവും അനീതിയും
- പരമാവധി ഉൽപ്പാദനം
- വിഭവങ്ങളുടെ അമിതചൂഷണത്താലുള്ള വിഭവ ലഭ്യതക്കുറവ്

വികേന്ദ്രീകൃത സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥയുടെ മേന്മകൾ

ഭൗതികവും മാനുഷികവുമായ വിഭവങ്ങളുടെ സമ്പൂർണവും ഉചിതവുമായ ഉപയോഗം ഒരു വികേന്ദ്രീകൃത സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥയ്ക്ക് ഉറപ്പുവരുത്താൻ കഴിയുമെന്ന് ഗാന്ധി വിശ്വസിച്ചു. ഉൽപ്പാദനസംവിധാനം ഗ്രാമങ്ങളിലേക്കും വീടുകളിലേക്കും വികേന്ദ്രീകരിക്കപ്പെടണം. ഗ്രാമങ്ങളിലുള്ള വിഭവങ്ങൾ പ്രാദേശിക സാങ്കേതികവിദ്യകൾ ഉപയോഗിച്ച് ഗ്രാമത്തിനാവശ്യമായ വസ്തുക്കൾ ഗ്രാമത്തിൽത്തന്നെ ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കപ്പെടണം. ഇത് സമ്പത്ത് കുറച്ചുപേരുടെ കൈയിലേക്ക് കേന്ദ്രീകരിക്കപ്പെടുന്നത് അനുവദിക്കില്ല. ഇത്തരം വികേന്ദ്രീകൃതസമൂഹത്തിൽ, ഓരോ പുരുഷനും സ്ത്രീക്കും അവർക്കാവശ്യമുള്ളവ തിരിച്ചറിയാൻ സാധിക്കും. ജനങ്ങൾക്ക് പരിമിതമായ ആവശ്യങ്ങളാണുള്ളത്. വികേന്ദ്രീകൃത സംവിധാനത്തിൽ ഏതൊരാൾക്കും അടിസ്ഥാനാവശ്യങ്ങൾ നിറവേറ്റാനുള്ള അവസരമുണ്ടാകും. ഗാന്ധിയുടെ അഭിപ്രായത്തിൽ വികേന്ദ്രീകൃത സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥയുടെ മേന്മകൾ താഴെ പറയുന്നവയാണ്.

- ഗ്രാമകേന്ദ്രീകൃതം
- ചെറുകിടസ്വഭാവം
- കൂടുതൽ തൊഴിലവസരങ്ങളുടെ സൃഷ്ടി
- ജനകീയ ഉൽപ്പാദനം
- പ്രാദേശിക കഴിവുകളുടെയും വിജ്ഞാനങ്ങളുടെയും ഉപയോഗം

- ഗ്രാമീണവിഭവങ്ങളുടെ ഉപയോഗം
- ഉൽപ്പന്നങ്ങളുടെ മികച്ച വിതരണം
- മത്സരത്തിന്റെ അഭാവം
- സാമൂഹികനീതിയും തുല്യതയും ഉറപ്പാക്കൽ
- സ്വാശ്രയത്വവും സ്വയംപര്യാപ്തതയും കൈവരിക്കൽ

സമ്പത്തിന്റെ വിതരണം

പ്രകൃതിയുടെ പദ്ധതി

ഗാന്ധിജിയുടെ അഭിപ്രായത്തിൽ നാമൊക്കെ മോഷ്ടാക്കളാണ്. ഒരാൾക്ക് ആവശ്യത്തിൽ കവിഞ്ഞ് എടുക്കുന്നതെന്തും മറ്റൊരാൾക്കു കൂടി അവകാശപ്പെട്ടതാണ്. അതാണ് പ്രകൃതിയുടെ നിയമം. യാതൊരു വിവേചനവും കൂടാതെ എല്ലാവർക്കും ആവശ്യമുള്ളവ പ്രകൃതി ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കുന്നു. ഓരോരുത്തരും തങ്ങളുടെ ആവശ്യത്തിനു മതിയായവ മാത്രം എടുക്കുകയാണെങ്കിൽ ദാരിദ്ര്യവും പട്ടിണിമരണങ്ങളും ഈ ലോകത്തുനിന്ന് നിർമാർജനം ചെയ്യാൻ കഴിയുമെന്ന് ഗാന്ധിജി വിശ്വസിക്കുന്നു.

8. സാമ്പത്തികസമത്വം

സാമ്പത്തികസമത്വം എന്നതുകൊണ്ട് ഗാന്ധിജി അർഥമാക്കുന്നത് എല്ലാവരും സാമ്പത്തികമായി തുല്യമായിരിക്കുക എന്നുള്ളതല്ല; ഓരോരുത്തർക്കും അവരവരുടെ ആവശ്യത്തിന് അനുസരിച്ച് വിഭവങ്ങൾ ലഭ്യമാകുക എന്നതാണ്. ഉദാഹരണത്തിന്, ശിശിരകാലത്ത് ഗാന്ധിക്ക് തണുപ്പകറ്റാൻ രണ്ട് ഷാളുകൾ ആവശ്യമാണ്. പക്ഷേ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനന്തരവൻ തനുഗാന്ധിക്ക് അതിന്റെ ആവശ്യമില്ല. ആനയ്ക്ക് ഉറുമ്പിനേക്കാൾ ആയിരം മടങ്ങ് ഭക്ഷണം ആവശ്യമുണ്ട്. പക്ഷേ, അവർ തമ്മിൽ അസമത്വമില്ല. സമത്വത്തിന്റെ യഥാർഥ അർഥം 'ഓരോരുത്തർക്കും അവരവരുടെ അത്യാവശ്യത്തിനനുസരിച്ച്' എന്നുള്ളതാണ്. ഗാന്ധിജി പറയുന്നു: "ഓരോരുത്തർക്കും അവരവർക്ക് അത്യാവശ്യമുള്ളത് എന്നതാണ് സാമ്പത്തികസമത്വത്തിന്റെ ശരിയായ അർഥം. സമത്വത്തെ സാമ്പത്തികകാഴ്ചപ്പാടിൽ കണ്ടത് മാർക്സാണ്. ഒരംഗം മാത്രമുള്ള ഒരു കുടുംബം, ഭാര്യയും ഭർത്താവും നാലു കുട്ടികളും ഉള്ള മറ്റൊരു കുടുംബത്തിന് ആവശ്യമായ അത്രയും വിഭവങ്ങൾ അവകാശപ്പെടരുത്. അത് സാമ്പത്തികസമത്വത്തിന്റെ ലംഘനമാകും". ഗാന്ധി വികേന്ദ്രീകൃത സാമ്പത്തികസംവിധാനത്തിലാണ് വിശ്വസിക്കുന്നത്. അത്തരം ഒരു സംവിധാനത്തിനുമാത്രമേ സാമ്പത്തികസമത്വം കൊണ്ടുവരാനാകൂവെന്ന് ഗാന്ധി വിശ്വസിച്ചു. "രാജാവിനെയും ഒരു ദരിദ്രനെയും താരതമ്യപ്പെടുത്തി രാജാവിന് കൂടുതൽ വേണം എന്നു പറയുന്നതിൽ അർഥമില്ല. ധനികനും ദരിദ്രനും തമ്മിലുള്ള ഇന്നത്തെ അന്തരം എന്നെ വേദനിപ്പിക്കുന്നു. സമീകൃതാഹാരം, പാർക്കാൻ നല്ലൊരു വീട്, കുട്ടികൾക്ക് വിദ്യാഭ്യാസം, വേണ്ട വൈദ്യസഹായം–ഇതൊക്കെ എല്ലാവർക്കും കിട്ടണം. ഇതിനപ്പുറം ഒന്നും കിട്ടരുതെന്നല്ല ഞാൻ പറഞ്ഞതിനർഥം. പക്ഷേ, പാവപ്പെട്ടവർക്ക് അത്യാവശ്യവസ്തുക്കളാണ് ആദ്യം വേണ്ടത്. ആദ്യം വേണ്ടത് ആദ്യം ഉണ്ടാവട്ടെ." (ഹരിജൻ 31-3-46)

ചിന്തിക്കുക, പങ്കുവയ്ക്കുക

സാമ്പത്തികസമത്വം എന്ന ആശയം നിങ്ങളുടെ വ്യക്തിജീവിതത്തിൽ പ്രാവർത്തികമാക്കാൻ എങ്ങനെ കഴിയും? ചർച്ചചെയ്യുക.

സാമ്പത്തികസമത്വത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ഗാന്ധിയൻ ആശയങ്ങളെ താഴെ പറയുന്നപ്രകാരം സംഗ്രഹിക്കാം.

- തുല്യമായ വിതരണം നടപ്പിൽ വരുത്തുക അസാധ്യമായതിനാൽ നീതിയുക്തമായ വിതരണം നടപ്പിൽവരുത്താനാണ് ഗാന്ധിജി ആഗ്രഹിക്കുന്നത്.
- എല്ലാ മനുഷ്യർക്കും അവനവന് അനിവാര്യമായവ നേടിയെടുക്കാനുള്ള കഴിവ് ഉണ്ടായിരിക്കണം.
- എല്ലാ മനുഷ്യരുടെയും അടിസ്ഥാനാവശ്യങ്ങൾ നിറവേറ്റപ്പെടണം.
- വിദ്യാസമ്പന്നരായ ആളുകൾ ധനം കുന്നുകൂട്ടുന്നതിനു പകരം അവരുടെ കഴിവുകൾ രാജ്യസേവനത്തിനായി വിനിയോഗിക്കണം.
- പരസ്പരസഹകരണത്തിലൂടെ മത്സരവും വിദ്വേഷവും ഒഴിവാക്കണം.
- അവസരസമത്വത്തിലൂടെ എല്ലാ വ്യക്തികളും ആത്മീയോത്കർഷം നേടണം.

നമുക്കു ചെയ്യാം

ഇന്നു നിലനിൽക്കുന്ന സാമ്പത്തിക അസമത്വം അവസാനിപ്പിക്കാനുള്ള പ്രായോഗിക നിർദേശങ്ങൾ ഗ്രൂപ്പിൽ ചർച്ചചെയ്ത് അവതരിപ്പിക്കുക.

9. ട്രസ്റ്റീഷിപ്പ്

'പരിപാലനഭാരവാഹിത്വം' എന്നാണ് ഈ വാക്കിന്റെ അർഥം. ഉള്ളവനും ഇല്ലാത്തവനും തമ്മിലുള്ള അന്തരം കുറയ്ക്കുക എന്നത് എക്കാലത്തും സാമ്പത്തികശാസ്ത്രത്തിലെ വിഷമം പിടിച്ച ഒരു പ്രശ്നമാണ്. സമൂഹത്തിലെ സാമ്പത്തിക അസമത്വം ഇല്ലാതാക്കുക എന്നതാണ് ട്രസ്റ്റീഷിപ്പ് എന്ന ഗാന്ധിയൻ തത്വത്തിന്റെ മുഖ്യലക്ഷ്യം. സ്വത്തിന്റെ മേലുള്ള ഉടമസ്ഥതയാണ് എല്ലാ അസമത്വങ്ങളുടെയും മൂലകാരണം. എന്നാൽ ഗാന്ധിജിയെ സംബന്ധിച്ച് 'സ്വത്ത്' എന്നത് സമൂഹത്തിന്റേതാണ്. അത് മനുഷ്യന്റെ ക്ഷേമത്തിനുവേണ്ടിയാണ് ഉപയോഗിക്കുന്നത്. ഈശോപനിഷത്ത് ഈ ആശയം രൂപപ്പെടുത്തുന്നതിൽ ഗാന്ധിയെ വളരെയധികം സ്വാധീനിച്ചിട്ടുണ്ട്. "സമ്പത്ത് പരിത്യജിക്കുന്നതിലൂടെ ആനന്ദം കണ്ടെത്താൻ" ഈശോപനിഷത്ത് ഉപദേശിക്കുന്നു. സമാനമായ ആശയമാണ് ഭഗവദ്ഗീതയിൽ പരാമർശിക്കുന്ന 'അപരിഗ്രഹ' എന്നതും. ട്രസ്റ്റീഷിപ്പിനെപ്പറ്റി ഗാന്ധിജി പറയുന്നു: "എല്ലാം ഈശ്വരന്റേതാണ്, ഒക്കെ അവിടുന്നു തന്നതാണ്, അതിനാൽ ഇതൊക്കെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സൃഷ്ടികൾക്കുള്ളതാണ്. ഒരു വ്യക്തിക്ക് മാത്രമുള്ളതല്ല. അവകാശപ്പെട്ടതിൽ കൂടുതൽ

കൈവശമുണ്ടെങ്കിൽ അത് നിങ്ങളുടെ സ്വന്തമല്ല, 'പരിപാലന ഭാരവാഹിത്വം' മാത്രമേ ഉള്ളൂ." കുറേക്കൂടി വ്യക്തമായി ഗാന്ധിജി ഇക്കാര്യം പറയുന്നുണ്ട്: "നാം പ്രകൃത്യാ തുല്യരാണെങ്കിലും നമുക്ക് അവസരസമത്വം അവകാശപ്പെട്ടതാണെങ്കിലും എല്ലാവർക്കും അതിനുള്ള കഴിവില്ല. പ്രതിഭയുള്ളവർ കൂടുതൽ നേടുന്നു. അവർ അവരുടെ കഴിവുകൾ സദയം വിനിയോഗിച്ചാൽ സർക്കാരിന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങൾവരെ നടത്താം. അത്തരക്കാരാണ് പരിപാലനഭാരവാഹികൾ ആകേണ്ടത്. ബുദ്ധി കൂടുതലുള്ളവർ കൂടുതൽ വരുമാനമുണ്ടാക്കുന്നതിനോട് എനിക്ക് യാതൊരു എതിർപ്പുമില്ല. എന്നാൽ അയാളുടെ അധിക വരുമാനം രാഷ്ട്രനന്മയ്ക്കുവേണ്ടി ഉപയോഗിക്കണം. ഉടമസ്ഥർ എന്നു പറയപ്പെടുന്ന എല്ലാ ആളുകളും പരിപാലനഭാരവാഹികളായി മാറാൻ ഞാൻ അഭ്യർഥിക്കുന്നു. ന്യായമായ തുക സ്വന്തം ആവശ്യത്തിന് ഉപയോഗിച്ചോളൂ. സ്വന്തമായി നൂറുരൂപ കൈവശമുള്ളവൻ അൻപതുരൂപ തനിക്കായി എടുത്തുകൊള്ളട്ടെ. ബാക്കി അൻപതുരൂപ തൊഴിലാളികൾക്കും. സ്വന്തമായി എടുക്കാവുന്നത് എത്ര എന്നു ക്ലിപ്തപ്പെടുത്തുന്നില്ല, കാരണം അത് കടുത്ത അനീതിക്ക് ഇടയാക്കും."

സ്വകാര്യവും പൊതുവുമായ എല്ലാതരം സ്വത്തുടമസ്ഥതകൾക്കും എതിരാണ് ഗാന്ധി. സ്വത്തുടമസ്ഥതയിൽ ഉണ്ടാകുന്ന മാറ്റം ധനികരും ദരിദ്രരും തമ്മിലുള്ള അന്തരം ഇല്ലാതാക്കുന്നില്ല. ലോകത്തുള്ള പല സാമ്പത്തികശാസ്ത്രകാരരും അതാണ് ചെയ്യാൻ ശ്രമിച്ചിട്ടുള്ളത്. പക്ഷേ, ആ പരിശ്രമങ്ങളെല്ലാം നിഷ്ഫലമായി. ഗാന്ധിയുടെ ട്രസ്റ്റീഷിപ്പ് സങ്കൽപ്പത്തിൽ ധനികർ മറ്റുള്ളവരുടെ കാര്യസ്ഥരായി പെരുമാറേണ്ടതാണ്. തങ്ങളുടെ ആവശ്യത്തിനായി പരിമിതവിഭവങ്ങളേ അവർ ഉപയോഗിക്കാവൂ. ബാക്കിയുള്ള ധനം മറ്റുള്ളവരുടെ ക്ഷേമത്തിനായി വിനിയോഗിക്കണം.

ഗാന്ധിയുടെ അഭിപ്രായത്തിൽ ട്രസ്റ്റീഷിപ്പിൽ തുടർച്ചയായി ധനം പുനർവിതരണം ചെയ്യപ്പെടേണ്ടതുണ്ട്. അഹിംസയുടെ സ്വാഭാവിക പരിണതഫലമാണത്. ട്രസ്റ്റീഷിപ്പ് എന്ന ആശയത്തിൽ പരിപൂർണസംതൃപ്തനായ ഗാന്ധി അതിന്റെ ആവിഷ്കാരം സാധ്യമാക്കിയത് അഹിംസയുടെ പ്രയോഗത്തിലാണ്. വ്യക്തികൾ സമ്പത്ത് കൈയാളുമെങ്കിലും അവർ സമൂഹത്തിന്റെ കാര്യവിചാരകരാണ്. മനുഷ്യനിലുള്ള ആന്ത്യതികനന്മയിൽ ഗാന്ധിജി വിശ്വസിച്ചു. മനുഷ്യരാണ് സംസ്കാരത്തിന്റെയും പാരമ്പര്യത്തിന്റെയും ധാർമികമൂല്യങ്ങളുടെയും സംരക്ഷകരായി മാറേണ്ടത്. അഹിംസയുടെ മൂല്യങ്ങളെ സ്വാംശീകരിക്കാൻ അത് മറ്റുള്ളവർ നടപ്പിലാക്കുന്നതുവരെ കാത്തിരിക്കേണ്ടതില്ല. ഒരു വ്യക്തിക്ക് അതു പ്രാവർത്തികമാക്കുകയും അതിനായി മറ്റുള്ളവരെ പ്രേരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യാം. എല്ലാവരും ശരിയാകുന്നതിനായി ഒരാൾ കാത്തിരിക്കേണ്ടതില്ല എന്നാണ് ഗാന്ധിയുടെ ശക്തമായ അഭിപ്രായം.

സമ്പത്തിന്റെ ഉൽപ്പാദനത്തിന് എതിരായിരുന്നു ഗാന്ധി എന്ന വാദം ശരിയല്ല. ശേഷിയുള്ളവർക്ക് സമ്പത്ത് ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കാം എന്നതായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിപ്രായം. പക്ഷേ, അത് ദരിദ്രരുടെ ക്ഷേമത്തിനായി വിനിയോഗിക്കണം. ഭൗതികസമ്പത്തും ബൗദ്ധികസമ്പത്തും വ്യത്യസ്ത സംഗതികളായി ഗാന്ധി കണ്ടിരുന്നില്ല. ഭൗതികസമ്പത്തിന് ബാധകമായവ ബൗദ്ധികസമ്പത്തിനും ബാധകമാണ്. എല്ലാതരം സമ്പത്തുക്കളും സാമൂഹിക ആസ്തികളാണ്. അത് ആവശ്യക്കാരുമായി പങ്കുവയ്ക്കേണ്ടവയുമാണ്.

ട്രസ്റ്റീഷിപ് – പ്രായോഗികപ്രമാണസൂത്രം

കെ.ജി മശ്റൂവാല, എൻ.സി. പരീഖ്, ദന്തവാല എന്നിവർ തയാറാക്കിയതും ഗാന്ധിജി മാറ്റങ്ങൾ വരുത്തി അംഗീകരിച്ചതുമായ പ്രായോഗിക പ്രമാണസൂത്രമാണ് ചുവടെ ചേർത്തിരിക്കുന്നത്.

1) ഉടമവർഗത്തിന് രൂപാന്തരത്തിനുള്ള ഒരു അവസരം നൽകി നിലവിലുള്ള മുതലാളിത്തസമൂഹത്തെ ഒരു സമത്വാധിഷ്ഠിത സമൂഹമായി രൂപാന്തരപ്പെടുത്താൻ ട്രസ്റ്റീഷിപ്പ് പരിശ്രമിക്കുന്നു. യുക്തിയുടെയും പ്രേരണയുടെയും അടിസ്ഥാനത്തിൽ മനുഷ്യനെ മാറ്റാമെന്നാണ് ട്രസ്റ്റീഷിപ്പിന്റെ അടിസ്ഥാനവിശ്വാസം.

2) സാമൂഹികാംഗീകാരമില്ലാത്തതും സാമൂഹികക്ഷേമത്തിനുതകാത്തതുമായ ഒരു സ്വകാര്യസ്വത്തിനും ട്രസ്റ്റീഷിപ്പ് അംഗീകാരം നൽകുന്നില്ല.

3) സമ്പത്തിനുമേലുള്ള ഉടമസ്ഥാവകാശവും അതിന്റെ ഉപയോഗവും നിയമപരമായി നിയന്ത്രിക്കുന്നതിനെ എതിർക്കുന്നില്ല.

4) അന്തസ്സുറ്റ ജീവിതത്തിനു മതിയാകുന്ന ഏറ്റവും കുറഞ്ഞ വേതനം വ്യവസ്ഥചെയ്തിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ ഒരു പരിധിയിൽ കവിഞ്ഞ വരുമാനം വ്യക്തിക്ക് അനുവദിക്കുന്നില്ല. സ്വകാര്യ ആവശ്യത്തിനുള്ള വരുമാനപരിധി കാലാനുസൃതമായി നിശ്ചയിക്കുന്നതാണ്.

5) ഗാന്ധിയൻ സാമ്പത്തികവ്യവസ്ഥയിൽ സമൂഹത്തിന്റെ ആവശ്യങ്ങളനുസരിച്ചാണ് ഉൽപ്പാദനം നടക്കുക. വ്യക്തിതാൽപ്പര്യങ്ങൾക്കോ ലാഭമോഹങ്ങൾക്കോ ഉൽപ്പാദന പ്രക്രിയയിൽ സ്ഥാനമില്ല.

നമുക്കു ചെയ്യാം

നിങ്ങളുടെ ജീവിതത്തിൽ ട്രസ്റ്റീഷിപ്പ് ഒരു തത്ത്വമായി സ്വീകരിച്ചാൽ സ്വന്തം ചുറ്റുപാടുകളിൽ എന്തൊക്കെ കാര്യങ്ങളാണ് ചെയ്യാൻ സാധിക്കുന്നത്? ചർച്ചചെയ്യുക.

ഗാന്ധിയൻ സാമ്പത്തികചിന്തകളിൽ വിനോബഭാവെ, ജെ.സി. കുമരപ്പ, ഇ.എഫ്.ഷുമാക്കർ എന്നിവരുടെ സംഭാവനകൾ

വിനോബഭാവെ : ഭൂദാൻ, ഗ്രാമദാൻ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ

ഗാന്ധിജിയുടെ ആധ്യാത്മിക പിൻഗാമിയായ ആചാര്യ വിനോബഭാവെ (1895–1982) ഗാന്ധിജിയുടെ പരിപാലനഭാരവാഹിത്വം (ട്രസ്റ്റീഷിപ്പ്) എന്ന ആശയത്തെ വികസിപ്പിക്കുന്നതിനും പ്രാവർത്തികമാക്കുന്നതിനും പരിശ്രമിച്ചു.

വിനോബഭാവെയുടെ നേതൃത്വത്തിൽ 1951ൽ ആന്ധ്രപ്രദേശിലെ പോച്ചംപള്ളി ഗ്രാമത്തിൽവച്ചാണ് ഭൂദാനപ്രസ്ഥാനം, ആരംഭിക്കുന്നത്. സ്വമേധയായുള്ള ഭൂപരിഷ്കരണ പ്രസ്ഥാനമായിരുന്നു അത്. രാമചന്ദ്രറെഡ്ഡി എന്നയാളാണ് ആദ്യമായി ഭൂമി ദാനം ചെയ്തത്. ഭൂപ്രഭുക്കന്മാരെ സ്വമേധയാ ഭൂമി ദാനം ചെയ്യാൻ പ്രേരിപ്പിക്കുക എന്നതായിരുന്നു

ഈ പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ ദൗത്യം. ഗാന്ധിജിയുടെ ട്രസ്റ്റീഷിപ്പ് എന്ന ആശയത്തിന്റെ പ്രയോഗവൽക്കരണമാണ് ഈ പ്രസ്ഥാനത്തിലൂടെ വിനോബഭാവെ നിർവഹിച്ചത്.

ഭൂദാനപ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ അടുത്ത ഘട്ടമായിരുന്നു ഗ്രാമദാനപ്രസ്ഥാനം. ഒരു ഗ്രാമത്തിലെ ഭൂപ്രഭുക്കന്മാർ അവരുടെ ഭൂമിമുഴുവനും ഭൂദാനപ്രസ്ഥാനത്തിലേക്ക് സ്വമേധയാ ദാനമായി നൽകുന്നതിനെയാണ് ഗ്രാമദാനം എന്നു പറയുന്നത്. സ്വകാര്യ ഭൂസ്വത്ത് സ്വമേധയാ ഉപേക്ഷിക്കുന്ന വിപ്ലവാത്മകമായ ഒരു ചുവടുവയ്പായിരുന്നു അത്. ഭൂമിമുഴുവൻ ഗ്രാമസമൂഹത്തിന്റെ പൊതു ഉടമസ്ഥതയിലായിരിക്കും. ഉത്തർപ്രദേശിലെ ഹാമിർപൂർ ജില്ലയിലുള്ള മാംഗ്രോത്ത് ഗ്രാമമാണ് ആദ്യമായി ഗ്രാമദാനപ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ ഭാഗമായത്. ഭൂമി ദാനമായി നൽകാൻ കഴിയാത്ത ധനാഢ്യരായ വ്യക്തികൾ അവരുടെ വാർഷിക വരുമാനത്തിന്റെ നിശ്ചിതശതമാനം സമൂഹത്തിന് ദാനമായി നൽകണമെന്ന് വിനോബഭാവെ അഭ്യർഥിച്ചു. ഭൂരഹിതരായവരെയും ഭൂദാനപ്രവർത്തകരെയും പരിരക്ഷിക്കുന്നതിന് ഈ തുക വിനിയോഗിക്കണമെന്ന് വിനോബജി നിഷ്കർഷിച്ചു. ഇതിനെ സമ്പത്തിന്റെ ദാനം എന്നാണ് വിളിച്ചിരുന്നത്. ഇതുപോലെത്തന്നെ ബുദ്ധിപരമായ ശേഷികൾ സമൂഹത്തിന്റെ പൊതുനന്മയ്ക്കായി വിനിയോഗിക്കുന്നതിനെ ബുദ്ധിദാനം എന്നും വിളിച്ചിരുന്നു. ഒരുവൻ അവന്റെ തൊഴിൽശക്തി സമൂഹത്തിന്റെ നന്മയ്ക്കായി സ്വമേധയാ നൽകുമ്പോൾ ശ്രമദാനം എന്നാണറിയപ്പെട്ടിരുന്നത്. പൊതു ആസ്തികളുടെ നിർമാണത്തിനാണ് ശ്രമദാൻ ഉപയോഗിക്കുന്നത്. ഒരുവൻ അവന്റെ ജീവിതം പൂർണമായി ഭൂദാനപ്രസ്ഥാനത്തിനായി മാറ്റുമ്പോൾ അതിനെ ജീവൻദാൻ എന്നു പറയുന്നു.

ജെ.സി.കുമരപ്പ : സ്ഥായിയായ സമ്പദ്വ്യവസ്ഥ

ഗാന്ധിജിയുടെ അടുത്ത അനുയായിയും ഇന്ത്യൻ സാമ്പത്തിക ശാസ്ത്രജ്ഞനുമാണു ജെ.സി. കുമരപ്പ (1892–1960). ഗാന്ധിയൻ സാമ്പത്തികശാസ്ത്രചിന്തകളെ സ്വതന്ത്രമായി വികസിപ്പിക്കുന്നതിലും വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നതിലും കുമരപ്പയുടെ സംഭാവനകൾ ഗണനീയമാണ്. അഹിംസാത്മകമായ സാമൂഹികക്രമത്തിനായുള്ള അന്വേഷണമാണ് 'സ്ഥായിയായ സമ്പദ്വ്യവസ്ഥ' (Economy of Permanence) എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിലൂടെ അദ്ദേഹം നടത്തുന്നത്. ഭൗതികവളർച്ചയ്ക്കും ജീവിതനിലവാരത്തിന്റെ വർധനവിനും അമിതമായി പ്രാധാന്യം നൽകുന്ന ആധുനികസാമ്പത്തികശാസ്ത്രത്തിന്റെ രീതികളെ കുമരപ്പ നിശിതമായി വിമർശിക്കുന്നു. പ്രകൃതിയാണ് സ്ഥായിയായ സമ്പദ്വ്യവസ്ഥയെന്നു കുമരപ്പ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു.

പ്രകൃതിയിൽ എല്ലാ ഘടകങ്ങളും സഹവർത്തിത്വത്തിലൂടെയാണ് നിലനിൽക്കുന്നത്. പ്രകൃതിയിലെ ഓരോ ഘടകവും സ്വന്തമായി നൽകാൻ ശ്രമിക്കുന്നതിനോടൊപ്പം മറ്റു ഘടകങ്ങളുടെ നിലനിൽപ്പിനെ സഹായിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇപ്രകാരം പ്രകൃതിയിലെ വിവിധ ഘടകങ്ങൾ തമ്മിലുള്ള സഹവർത്തിത്വത്തോടുകൂടിയുള്ള നിലനിൽപ്പിനെയാണ് സ്ഥായിയായ സമ്പദ്വ്യവസ്ഥയെന്ന് കുമരപ്പ വിളിക്കുന്നത്. സ്ഥായിയായ സമ്പദ്വ്യവസ്ഥയിൽ പ്രകൃതിയെ നശിപ്പിക്കുന്ന യാതൊന്നുംതന്നെ നടക്കുന്നില്ല. പ്രകൃതിയിൽ അഞ്ചു തരത്തിലുള്ള സമ്പദ്വ്യവസ്ഥകൾ നിലനിൽക്കുന്നതായി കുമരപ്പ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു.

1. **പരാന്ന സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥ (Parasitic Economy)**

ചില സസ്യങ്ങൾ മറ്റു സസ്യങ്ങളുടെയോ വൃക്ഷങ്ങളുടെയോ സഹായത്തോടുകൂടിയാണ് വളരുന്നത്. ഇപ്രകാരം വളരുന്ന സസ്യങ്ങൾ ആതിഥേയവൃക്ഷത്തെയോ സസ്യത്തെയോ അതിന്റെ വളർച്ചയോടൊപ്പം നശിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇതുപോലെ ഒരു പരാന്ന സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥ സ്വയം കേന്ദ്രീകൃതമായിരിക്കും. ഇവിടെ ഉൽപ്പാദനമില്ലാതെ ഉപഭോഗം മാത്രമായിരിക്കും നടക്കുക.

2. **കവർച്ചസ്വഭാവമുള്ള സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥ (Predatory Economy)**

പ്രകൃതിയിലെ ചില ഘടകങ്ങൾ പ്രകൃതിയിൽനിന്ന് ആനുകൂല്യങ്ങൾ നേടുകയും എന്നാൽ ഇതിനു തുല്യമായി ഒന്നുംതന്നെ മറ്റു ഘടകങ്ങൾക്കു കൈമാറാതിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇത്തരം സ്വഭാവമുള്ള സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥയാണ് കവർച്ചസ്വഭാവമുള്ള സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥ. ഒരു കുരങ്ങൻ മാവിൽനിന്ന് ഫലം ഭക്ഷിക്കുകയും മാവിന് ഒന്നും സംഭാവന ചെയ്യാതിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇവിടെ സ്വാർത്ഥപരമായാണ് കുരങ്ങന്റെ പ്രവൃത്തി. പരാന്ന സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥയേക്കാളും അക്രമം ഇവിടെ കുറവായിരുന്നുവെങ്കിലും ഇതും നശീകരണസ്വഭാവമുള്ളതാണ്.

3. **സംരംഭകത്വ സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥ (Economy of Enterprise)**

പ്രകൃതിയിലെ ചില ജീവികൾ പ്രകൃതിയിൽനിന്ന് ആവശ്യമായവ എടുക്കുന്നതിനോടൊപ്പം തന്നെ തിരിച്ച് പ്രകൃതിക്ക് സവിശേഷമായ ചില സേവനങ്ങൾ നൽകുകയും ചെയ്യുന്നു. ഉദാഹരണത്തിന് തേനീച്ച പുഷ്പങ്ങളിൽനിന്ന് തേൻ ശേഖരിക്കുന്നതോടൊപ്പം അവയുടെ പരാഗണത്തിനും സഹായിക്കുന്നു. ഇവിടെ പരസ്പരമുള്ള ക്രിയാത്മകമായ സഹവർത്തിത്വമാണ് നിലനിൽക്കുന്നത്.

4. **സഹവാസ സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥ (Gregation Economy)**

ഒരു തേനീച്ച ഒരിക്കലും അതിന്റെ വ്യക്തിപരമായ നേട്ടത്തിനായല്ല പ്രവർത്തിക്കുന്നത്. മറിച്ച്, അതുൾപ്പെടുന്ന തേനീച്ചക്കൂട്ടത്തിന്റെ മുഴുവൻ നന്മയ്ക്കായിട്ടാണ്. ഇവിടെ വ്യക്തിതാൽപ്പര്യത്തിൽനിന്നു സമൂഹതാൽപ്പര്യത്തിലേക്ക് പ്രവർത്തനം മാറുകയും വർത്തമാനകാല ആവശ്യം നിറവേറ്റപ്പെടുന്നതോടൊപ്പം ഭാവികാലത്തേക്കുള്ള ആസൂത്രണവും നടക്കുന്നു.

5. **സേവന സമ്പദ് വ്യവസ്ഥ (Economy of Service)**

പ്രകൃതിയിൽ നിലനിൽക്കുന്ന ഏറ്റവും ഉയർന്ന രൂപത്തിലുള്ള സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥയാണിത്. കുട്ടികളും അവരുടെ രക്ഷാകർത്താക്കളും തമ്മിലുള്ള ബന്ധം ഇത്തരം വ്യവസ്ഥയുടെ പ്രത്യക്ഷ ഉദാഹരണമാണ്. ഒരു തള്ളപ്പക്ഷി കുഞ്ഞുങ്ങൾക്ക് തീറ്റ നൽകുന്നതിനായി വനത്തിലെല്ലാം പറന്നു നടന്ന് തീറ്റ തേടുന്നു. കൂടാതെ തന്റെ കുഞ്ഞുങ്ങളെ ശത്രുക്കളിൽനിന്നു രക്ഷിക്കുന്നതിനായി സ്വന്തം ജീവൻപോലും അപകടത്തിലാക്കുന്നു. ഇവിടെ ഈ തള്ളപ്പക്ഷി പ്രവർത്തിക്കുന്നത് തന്റെ നിലവിലുള്ളതോ ഭാവിയിലുള്ളതോ ആയ ഏതെങ്കിലും ആവശ്യം പൂർത്തീകരിക്കുന്നതിനു വേണ്ടിയല്ല; തന്റെ അടുത്ത തലമുറയ്ക്കും

വരാനിരിക്കുന്ന തലമുറയ്ക്കും വേണ്ടിയാണ്. യാതൊരു പ്രതിഫലവും ഇവിടെ പക്ഷിക്ക് ലഭിക്കുന്നില്ല. അഹിംസാത്മകമായി സറായിയായ സമ്പദ്വ്യവസ്ഥയോട് ഏറ്റവും അടുത്തുനിൽക്കുന്ന സമ്പദ്വ്യവസ്ഥയാണിത്.

ഡോ. ഇ. എഫ്. ഷുമാക്കർ : ഉചിത സാങ്കേതികവിദ്യ / മധ്യവർത്തി സാങ്കേതികവിദ്യ

'സ്മാൾ ഈസ് ബ്യൂട്ടിഫുൾ' (ചെറുത് സുന്ദരം – Small is beautiful) എന്ന തന്റെ ഗ്രന്ഥത്തിലൂടെ ഇഎഫ്. ഷുമാക്കറാണ് ഉചിത സാങ്കേതികവിദ്യ എന്ന ആശയം ആദ്യമായി അവതരിപ്പിക്കുന്നത്. ആരോഗ്യം, സൗന്ദര്യം, സുസ്ഥിരത എന്നിവ നിലനിർത്തുന്ന വിധത്തിലായിരിക്കണം സാങ്കേതികവിദ്യ രൂപപ്പെടുത്തേണ്ടതെന്ന് ഷുമാക്കർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. നമ്മുടെ ലക്ഷ്യങ്ങൾ നേടുന്നതിനുള്ള ഒരേയൊരു മാർഗമായി സാങ്കേതികവിദ്യയെ കാണാൻ പാടില്ല. ഒരു ഉൽപ്പാദനപ്രക്രിയയിലൂടെ എത്രമാത്രം തൊട്ടടുത്ത ഉപഭോക്താവിന് നേട്ടമുണ്ടായി എന്നതല്ല, അത് സമൂഹത്തിന് മൊത്തത്തിൽ എത്രത്തോളം ഗുണകരമായി എന്നതാണ് പരിഗണിക്കേണ്ടത്. ദരിദ്രർക്ക് അവരെ സഹായിക്കാൻ പ്രാപ്തരാക്കുന്ന സഹായമാണ് നമ്മൾ നൽകേണ്ടത്. ദാരിദ്ര്യം അവരിൽ അടിച്ചേൽപ്പിച്ചിരിക്കുന്ന പരിമിതികൾ തിരിച്ചറിയുന്ന സാങ്കേതികവിദ്യയുടെ ലഭ്യതയിൽക്കൂടിയാണ് ഈ ലക്ഷ്യം നേടിയെടുക്കേണ്ടത്. ഇത്തരത്തിലുള്ള സാങ്കേതികവിദ്യയാണ് മധ്യവർത്തിയായ/ ഉചിത സാങ്കേതികവിദ്യ എന്നു പറയുന്നത്. ഷുമാക്കറുടെ മധ്യവർത്തി സാങ്കേതികവിദ്യ എന്ന ആശയത്തിന്റെ സവിശേഷതകൾ താഴെ പറയുന്നവയാണ്.

1. എല്ലാവർക്കും ലഭ്യമാകുന്നതും ചെലവു കുറഞ്ഞതുമായ സാങ്കേതികവിദ്യ.
2. പ്രകൃതിവിഭവങ്ങൾ ഭാവിതലമുറയ്ക്കായി പരിപാലിക്കുന്നത്.
3. മനുഷ്യന്റെ ക്രിയാത്മകതയ്ക്ക് ഇടം നൽകുന്നത്.

ദരിദ്രരെ വീണ്ടും ദാരിദ്ര്യത്തിലേക്കു തള്ളിവിടാനല്ല; സാങ്കേതികവിദ്യകൊണ്ട് സ്വയംപര്യാപ്തത സാധ്യമാക്കാൻ കഴിയുന്നതായിരിക്കണം. അത്തരം സാങ്കേതികവിദ്യകളെയാണ് നാം ഉചിതസാങ്കേതികവിദ്യ എന്നു വിശേഷിപ്പിക്കുന്നത്.

ഉപസംഹാരം

ഗാന്ധിയുടെ സാമ്പത്തികസങ്കൽപ്പങ്ങൾ വർത്തമാനകാല സാമ്പത്തിക- പാരിസ്ഥിതിക വെല്ലുവിളികളുടെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ ലോകത്തിനു പുതിയ പ്രകാശം നൽകുന്ന ഒന്നു തന്നെയാണ്. ഉപഭോഗാസക്തി, മനുഷ്യനാൽ സൃഷ്ടിക്കപ്പെടുന്ന ദാരിദ്ര്യം, വിഭവശോഷണം എന്നിവയുടെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ ഗാന്ധിയൻ സാമ്പത്തികദർശനം പുതിയ ഉൾക്കാഴ്ചകൾ മനുഷ്യനു നൽകുന്നു.

XI-ാം ക്ലാസ് പാഠപുസ്തകം- ഗാന്ധിയൻ പഠനം

സംഗ്രഹം

- ഭൂമിയുടെ നന്മയ്ക്കായുള്ള പ്രതിജ്ഞാബദ്ധതയാണ് ഗാന്ധിയൻ സാമ്പത്തികചിന്തയുടെ അടിസ്ഥാനം.
- ജീവിതത്തെ അതിന്റെ സമഗ്രതയിലാണ് ഗാന്ധിജി ദർശിച്ചത്.
- സാമ്പത്തികശാസ്ത്രത്തെ ഒരു ധാർമികശാസ്ത്രമായാണ് ഗാന്ധിജി പരിഗണിച്ചത്.
- സത്യവും അഹിംസയും പാഠമാക്കിയ ജനങ്ങൾ പിന്തുണയ്ക്കുന്ന ഒരു അഹിംസാത്മക, ചൂഷണരഹിതമായ സാമ്പത്തികക്രമം കെട്ടിപ്പടുക്കുന്നതിന് ഗാന്ധിജി ദീർഘവീക്ഷണം ചെയ്തു.

എനിക്കു കഴിയും

- ഗാന്ധിയൻ സമ്പദ്ശാസ്ത്രധാരകൾ മനസ്സിലാക്കുന്നതിനായി സാമ്പത്തികശാസ്ത്രത്തിലെ മുഖ്യാശയങ്ങൾ കണ്ടെത്തുന്നു.
- ഗാന്ധിയൻ സാമ്പത്തികാശയങ്ങൾ രൂപപ്പെടുത്തി സ്വാധീനങ്ങൾ കണ്ടെത്തുന്നു.
- ഗാന്ധിജിയുടെ പ്രധാന സാമ്പത്തികാശയങ്ങൾ പട്ടികപ്പെടുത്താൻ സാധിക്കുന്നു.
- ഗാന്ധിജിയുടെ കാഴ്ചപ്പാടിൽ സാമ്പത്തികശാസ്ത്രവും ധാർമികതയും തമ്മിലുള്ള ബന്ധം വിശകലനം ചെയ്യുന്നു.
- ലളിതജീവിതവും ഉയർന്ന ചിന്തയും എന്ന ഗാന്ധിയൻ തത്ത്വം വിലയിരുത്തുന്നു.
- ഗാന്ധിജിയുടെ ബ്രഡ് ലേബർ എന്ന ആശയം വിലയിരുത്തുന്നു.
- 'സ്വദേശി' സാമ്പത്തികസ്വാശ്രയത്വത്തിനുള്ള ഉചിത ബദൽമാർഗമായും ഒരു ജീവിതരീതിയെന്ന നിലയിലും ശീലിക്കേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യകത വിശകലനം ചെയ്യുന്നു.
- 'സ്വദേശി' പ്രായോഗികമാക്കാനുള്ള മാർഗമെന്ന നിലയിൽ ഖാദിയുടെ പ്രാധാന്യം വരച്ചുകാട്ടുന്നു.
- ഗാന്ധിയൻ കാഴ്ചപ്പാടിൽ യന്ത്രവൽക്കരണത്തെയും വ്യവസായവൽക്കരണത്തെയും വിശദീകരിക്കുന്നു.
- വികേന്ദ്രീകൃത സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥയ്ക്കു ഗാന്ധിജി നൽകുന്ന പ്രാധാന്യം വിശകലനം ചെയ്യുന്നു.
- ഗാന്ധിജി മുന്നോട്ടുവയ്ക്കുന്ന സാമ്പത്തികസമത്വം എന്ന ആശയം വിശദീകരിക്കുന്നു.
- സാമ്പത്തിക അസമത്വം പരിഹരിക്കാനുള്ള ശക്തമായ മാർഗമെന്ന നിലയിൽ ട്രസ്റ്റീഷിപ്പ് എന്ന ആശയത്തെ വിലയിരുത്തുന്നു.
- ഗാന്ധിയൻ സമ്പദ്ശാസ്ത്രത്തിൽ വിനോബഭാവെ, ജെ.സി.കുമരപ്പ, ഇ.എഫ്. ഷുമാക്കർ എന്നിവരുടെ സംഭാവന കണ്ടെത്തുന്നു.

വിലയിരുത്തൽ ചോദ്യങ്ങൾ

1. കായികാധ്വാനത്തിന്റെ ആവശ്യകതയുടെ പ്രാധാന്യം വ്യക്തമാക്കുന്ന ഗാന്ധിയൻ സാമ്പത്തിക തത്ത്വം കണ്ടെത്തി വിശദീകരിക്കുക.
2. "മഹാത്മാഗാന്ധി യന്ത്രത്തിന് എതിരായിരുന്നില്ല, യന്ത്രത്തോടുള്ള അമിതമായ അഭിനിവേശത്തിന് എതിരായിരുന്നു" – ഈ പ്രസ്താവനയോടു നിങ്ങൾ യോജിക്കുന്നുണ്ടോ? സമർഥിക്കുക.
3. ലളിതജീവിതവും ഉയർന്ന ചിന്തയും എന്ന ഗാന്ധിജിയുടെ ആശയത്തിന്റെ മേന്മകൾ വിശകലനം ചെയ്യുക.
4. ഗാന്ധിജിയുടെ സാമ്പത്തികതത്ത്വങ്ങളിൽ ഒന്ന് വിദേശവസ്തുക്കൾക്കു പകരമായി തദ്ദേശീയമായ ഉൽപ്പന്നങ്ങളുടെ ഉപയോഗത്തെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നു. ആ തത്ത്വം കണ്ടെത്തി മേന്മകൾ വിലയിരുത്തുക.
5. മുതലാളിത്ത സാമൂഹികക്രമത്തെ സമത്വാധിഷ്ഠിതമായ ഒന്നാക്കി രൂപാന്തരപ്പെടുത്താൻ ഗാന്ധിജി ഒരു മാർഗം നിർദേശിക്കുന്നു. അതു കണ്ടെത്തി വിശദീകരിക്കുക.
6. കേന്ദ്രീകൃത ഉൽപ്പാദനം തൊഴിലില്ലായ്മയ്ക്കും ദാരിദ്ര്യത്തിനും ചൂഷണത്തിനും വഴിയൊരുക്കും. ഇതിന് ഗാന്ധിജി ഒരു ബദൽമാർഗം നിർദേശിക്കുന്നു. അതു കണ്ടെത്തി വിലയിരുത്തുക.
7. സമൂഹത്തിൽ ഇപ്പോൾ നിലനിൽക്കുന്ന സാമ്പത്തികപ്രശ്നങ്ങൾക്കു ഗാന്ധിയൻ സാമ്പത്തിക ചിന്തകൾ പരിഹാരം നൽകുന്നു– ഈ പ്രസ്താവന വിശകലനം ചെയ്യുക.
8. ബൃഹദ് ഉൽപ്പാദനത്തിനു പകരമായി ജനകീയ ഉൽപ്പാദനം ഗാന്ധിജി നിർദേശിക്കുന്നു. തന്ത്രങ്ങൾ വ്യക്തമാക്കുക.
9. ട്രസ്റ്റീഷിപ്പിന് ആധാരമായ അടിസ്ഥാനതത്ത്വം വിശകലനം ചെയ്യുക.
10. ദരിദ്ര– സമ്പന്ന അനുപാതം കുറയ്ക്കാൻ ഗാന്ധിജി മുന്നോട്ടുവച്ച പരിഹാരങ്ങൾ കണ്ടെത്തി എഴുതുക.